

HOTĂRÂRE

pentru aprobarea Programului național de dezvoltare a mass-mediei pentru anii 2023–2026

Parlamentul adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. – Se aprobă Programul național de dezvoltare a mass-mediei pentru anii 2023–2026, prevăzut în anexa nr. 1.

Art. 2. – Autoritățile și instituțiile publice vor întreprinde măsurile necesare în vederea realizării Planului de acțiuni pentru implementarea Programului național de dezvoltare a mass-mediei pentru anii 2023–2026, prevăzut în anexa nr. 2.

Art. 3. – Finanțarea acțiunilor Programului național de dezvoltare a mass-mediei pentru anii 2023–2026 se va efectua pe seama și în limita alocațiilor aprobate în acest scop în bugetele autorităților/instituțiilor implicate, precum și din alte surse, conform legislației.

Art. 4. – Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

PROGRAMUL național de dezvoltare a mass-mediei pentru anii 2023–2026

I. INTRODUCERE

Mijloacelor de informare în masă (în continuare – *mass-media*) le revine un rol crucial într-un regim democratic, deoarece acestea fortifică valori sociale esențiale, precum dreptul la informație și libertatea de exprimare, fără de care nu este posibilă exercitarea celorlalte drepturi fundamentale și libertăți constituționale. Mass-media își poate adjudeca acest rol doar în condițiile independenței editoriale, autonomiei instituționale și, concomitent, ale responsabilității juridice și etice față de cetățeni și față de societate în ansamblu. Anume crearea unor asemenea condiții constituie obiectivul Concepției naționale de dezvoltare a mass-mediei. Sarcina este dificilă, dat fiind faptul că tehnologiile informaționale și de comunicare, devenite mijlocul principal al progresului civilizațional, aduc cu sine atât beneficii enorme, cât și pericole majore. Beneficiile vizează dezvoltarea economiei digitale, comunicarea globală, accesul în regim real la un volum colosal de cunoștințe și de informații. Pericolele vin dinspre mesajele mediatice toxice, războaiele informaționale sau atacurile cibernetice de anvergură.

Noile tehnologii informaționale atrag mass-media în ample transformări dinamice, profunde și, deseori, dramatice, în măsură să o deturneze chiar de la exercitarea misiunii sale sociale tradiționale. Dezvoltarea vertiginoasă a rețelelor de socializare creează impresia eronată că necesitatea și utilitatea socială a mass-mediei dispăre. Deși eronată, impresia poate degenera într-un fenomen care să delegitimeze rolul de până acum al mass-mediei în producerea și diseminarea informației. Un atare scenariu pare plauzibil deoarece mass-media face față cu greu provocărilor apărute, mai ales în situațiile în care se îndepărtează de la misiunea ei firească de a colecta, a verifica veridicitatea, a prelucra și a distribui informația. Atunci când mass-media se limitează doar la distribuirea informației, ea își pierde identitatea de instituție socială necesară și își semnează verdictul dispariției odată cu dispariția motivației existenței sale ca entitate distinctă.

Serviciile mass-mediei sunt în egală măsură servicii educative, culturale și economice. Prin urmare, un mediu concurențial echitabil are importanță primordială. Pozițiile dominante în formarea opiniei publice pe piața media creează grave impedimente în calea pluralismului și libertății informației. Competența și profesionalismul corpului de jurnaliști și al managerilor media joacă un rol decisiv în funcționarea domeniului pe principii democratice și, în consecință, fortifică dreptul la informare, diversitatea culturală, pluralismul de opinii, protecția minorilor și protecția consumatorilor etc. ca valori sociale esențiale. Mass-mediei îi revine o

contribuție aparte în depășirea crizelor sociale, de genul celei pandemice, precum și în consolidarea suveranității informaționale naționale, fără de care nu poate fi realizată suveranitatea statală.

Mass-media trebuie dezvoltată de o manieră care să îi fortifice capacitățile și să-i valorizeze valențele în beneficiul cetățenilor și al societății în ansamblu.

Prioritățile stabilite în Programul național de dezvoltare a mass-mediei pentru anii 2023–2026 (în continuare – *Program*) și reflectate în obiectivele sale generale derivă din:

a) Concepția națională de dezvoltare a mass-mediei din Republica Moldova, adoptată prin Legea nr. 67/2018;

b) disfuncționalitățile semnalate în practică, la nivel de sistem, și progresul tehnologiilor informaționale în domeniu sau transformările dinamice la care este supusă mass-media;

c) Acordul de asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană, în speță titlul IV capitolul 25 din acesta („Cooperarea în domeniul culturii, al politicii audiovizuale și al mass-mediei”).

Eforturile Republicii Moldova de a securiza spațiul informațional, a cărui parte este și spațiul mediatic, sunt oportune și pe deplin motivate. Utilizarea tehnologiilor informaționale atrage după sine mutații în deprinderile cetățenilor de consum al informației. Deși televiziunea rămâne în continuare principala sursă de informare în Republica Moldova, tendința generală indică asupra întâietății pe care o va avea în scurt timp presa online, intrată într-o concurență acerbă cu rețelele de socializare. În prezent însă, analiza ofertei mediatică a tuturor tipurilor de presă scoate în evidență o cotă semnificativă de produse informaționale de o calitate îndoielnică sau chiar toxice, o bună parte dintre acestea provenind din străinătate, preponderent din Federația Rusă. Acest fapt sugerează necesitatea asanării spațiului național mediatic, pe de o parte, și cultivarea deprinderilor de consum critic al informației oferite de mass-media, pe de altă parte. La fel, urmează a fi consolidat impactul implementării modificărilor operate în legislația națională de profil.

Elaborarea și implementarea unor politici informaționale, inclusiv în domeniul mediatic, trebuie să fie orientată spre întărirea suveranității informaționale ca interes național, asigurarea securității informației și spre integrarea adecvată a spațiului informațional național în cel global.

E de precizat că în țările bogate din punct de vedere informațional, în domeniul informației și al infrastructurii informației este angajată mai mult de o jumătate din populația aptă de muncă. Acest fapt demonstrează că țările sărace din punct de vedere informațional nu pot deveni bogate din punct de vedere economic.

Sarcina centrală a politicii informaționale a statului este asigurarea unei comunicări eficiente între autorități și cetățeni prin accesul neîngrădit al populației

la informații structurate, de interes public. Sarcina este complexă, multiaspectuală și multifuncțională, înglobând componente legislative, administrative și formative.

Politicile informaționale ale statului pot fi realizate prin strategii, programe naționale speciale, planuri de acțiuni etc.

II. ANALIZA SITUAȚIEI

Situația mass-mediei este condiționată, în mare parte, de trei factori centrali:

- reglementarea juridică;
- gestionarea domeniului;
- profesionalizarea domeniului.

Actualmente, în Republica Moldova funcționează peste 150 de furnizori și distribuitori de servicii media audiovizuale și o multitudine de ziare, reviste și portaluri informaționale. Nu există o statistică oficială care să fie actualizată sistematic și care să indice cel puțin numărul exact al instituțiilor mass-media funcționale, numărul și tipologia publicațiilor periodice și ale celor online, numărul și profilul angajaților din domeniu.

1. Reglementarea juridică

Cadrul juridic național ce vizează mass-media s-a dezvoltat și se dezvoltă, în principal, pe două căi: adoptarea de legi noi și ajustarea legilor existente.

Republica Moldova a semnat și a ratificat, fără rezerve semnificative, tratate internaționale prin care s-a angajat să respecte standardele universale acceptate în domeniul dreptului la informație și al accesului la informațiile de interes public. Acest angajament a fost reflectat inclusiv în Planul național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018–2022. Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” prevede, pe direcția „5.8. Cultură și politici culturale”, drept intervenție prioritară „*Facilitarea dezvoltării presei independente la nivel central și local în contextul realizării dreptului la informare pentru toți cetățenii țării*” (întru realizarea obiectivelor O4.3, O7.1 și O9.2).

În Republica Moldova există un cadru normativ destinat să asigure dreptul la informație și accesul la informațiile de interes public. Dreptul la informație este stipulat expres în peste 40 de acte normative. În cea mai mare parte, cadrul normativ național corespunde standardelor internaționale, dar, ținând cont de noile realități și tendințe, inclusiv la nivel internațional, acesta necesită mai multe îmbunătățiri.

Legea nr. 982/2000 privind accesul la informație, cu modificările ulterioare, necesită în continuare îmbunătățiri, inclusiv pentru a contracara fenomenul dezinformării.

Art. 45–48 din Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107/2002, care vizează dreptul la propria imagine, dreptul la viața privată și prezumția de consimțământ, trebuie să fie corelate cu prevederile Legii nr. 64/2010 cu privire la libertatea de

exprimare, pentru a nu obstrucționa activitatea mass-mediei, în special în cazul investigațiilor jurnalistice. Utilizarea în raport cu jurnaliștii a sintagmelor de genul „în scopuri oficiale” sau „un act public în interes public” (art. 48 alin. (5) din Codul civil), fără definiții juridice, ar putea genera anumite confuzii sau interpretări arbitrare.

Sunt oportune și anumite ajustări la Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat pentru a o aduce în concordanță cu *Principiile globale cu privire la securitatea națională și dreptul la informație* (Principiile Tshwane), elaborate prin consultări largi, cu implicarea a peste 500 de experți din întreaga lume.

La nivelul Uniunii Europene, în aprilie 2016, a fost aprobat un nou cadru de reglementare pentru protecția datelor cu caracter personal, și anume Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE. Aplicat din 25 mai 2018, regulamentul, între altele, accentuează necesitatea stabilirii unui echilibru între normele ce reglementează libertatea de exprimare și de informare, inclusiv exprimarea jurnalistică, și dreptul la protecția datelor cu caracter personal, precum și faptul că prelucrarea datelor cu caracter personal exclusiv în scopuri jurnalistice ar trebui să facă obiectul unor derogări sau al unor excepții de la anumite dispoziții ale regulamentului.

În ceea ce privește asigurarea dreptului la libertatea cuvântului, legea-cadru este Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare. Până la adoptarea acestei legi, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) a constatat, prin cel puțin 10 hotărâri, că dosarele cu privire la defăimare au fost soluționate de către instanțele de judecată moldovenești cu încălcarea dreptului la libertatea de exprimare, garantat prin art. 10 al Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO). După adoptarea respectivei legi, situația s-a ameliorat. Acest lucru îl demonstrează și punctajul acordat anual presei din Republica Moldova de către International Research & Exchanges Board (IREX) pentru indicatorul în cauză (a se vedea tabelul nr. 1). IREX, în temeiul a cinci criterii, determină indicele viabilității mass-mediei din mai multe țări ale lumii. De precizat că valoarea de „patru” puncte indică cea mai bună situație.

Tabelul nr. 1

Obiective IREX	Ani / puncte									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Normele juridice protejează și promovează libertatea cuvântului și accesul la informațiile publice	1,69	2,15	2,37	2,62	2,65	2,89	2,61	2,61	2,63	2,52

Cu toate acestea, trebuie precizat că, la art. 70 din Codul contravențional nr. 218/2008, se menține reglementarea cu privire la calomnie. La începutul anilor

2000, calomnia, în legislația națională, a fost scoasă din rândul faptelor penale, dar aceasta rămâne a fi considerată o faptă ce trebuie pedepsită contravențional. La nivel european, acuzarea jurnaliștilor de calomnie este percepută ca o manifestare a unei forme de cenzură, menită să reducă la tăcere vocile critice din societate. Întrucât în legislația națională există definiția juridică a noțiunii de „defăimare”, precum și norme de reglementare corespunzătoare, se impune analiza modificărilor necesare ale prevederii menționate din Codul contravențional.

Cu referire la domeniul mediatic, cadrul normativ național reglementează libertatea de exprimare în presa scrisă, în audiovizual și, aproape deloc, în mass-media online. Un recensământ al presei din Republica Moldova, efectuat în 2017, a identificat aproape 500 de resurse mass-media exclusiv online, majoritatea fiind portaluri de știri – 181. În pofida acestui fapt, presa online nu are nicio definiție juridică în legislația națională, deși termenul a fost definit în Recomandarea CM/Rec (2011)7 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei pentru statele membre cu privire la o nouă noțiune a mass-mediei.

Legea presei nr. 243/1994, în cea mai mare parte, este căzută în desuetudine și trebuie să fie abrogată. O serie de prevederi ale legii menționate deja se regăsesc în alte acte normative în vigoare din domeniul mediatic. Alte prevederi, cum ar fi cele referitoare la acreditarea jurnaliștilor din țară și străinătate, ar putea fi incluse în Legea nr. 982/2000 privind accesul la informație; cele vizând păstrarea obligatorie a ziarelor de către redacții – în Legea nr. 880/1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova; cele care instituie obligația indicării datelor de referință ale publicației periodice (extinzând obligația și asupra presei online) pot fi transpuse în Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare.

La nivel european, pluralismul mediatic este recunoscut drept parte indispensabilă a libertății presei. Acestuia îi sunt consacrate mai multe documente de referință, inclusiv Recomandarea CM/Rec(2018)1 a Comitetului de Miniștri pentru statele membre privind pluralismul mass-mediei și transparența în ceea ce privește proprietatea asupra mass-mediei și Rezoluția Parlamentului European din 3 mai 2018 referitoare la pluralismul și libertatea mass-mediei în Uniunea Europeană.

În legislația națională, pluralismul mediatic (intern și extern) este reglementat de Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018 („pluralism audiovizual”), precum și de Concepția națională de dezvoltare a mass-mediei din Republica Moldova, adoptată prin Legea nr. 67/2018.

Tranziția de la televiziunea analogică la televiziunea digitală terestră, acțiune menită să sporească pluralismul mediatic, de care să beneficieze fiecare familie, decurge anevoios și fără o finalitate predictibilă.

Rapoartele financiare anuale care sunt depuse de mass-media la instituțiile abilitate ale statului și după care poate fi judecată aspirația mass-mediei de a investi în pluralismul mediatic nu sunt făcute publice. Faptul se referă la toate tipurile de mass-media.

Legislația națională conține prevederi în măsură să prevină apariția de poziții dominante în formarea opiniei publice. Consiliul Concurenței are noi atribuții cu referire la pluralismul pe piața media și piețele conexe, dar eficiența activității acestuia pe segmentul respectiv urmează a fi evaluată în timp.

Nu există instrumente suficiente, prevăzute de lege, care ar stimula, încuraja și ar susține pecuniar producerea diversificată de produse mediatice locale de calitate.

Furnizorii publici de servicii media audiovizuale nu au devenit și nu s-au manifestat ca niște promotori veritabili ai pluralismului mediatic intern.

În Republica Moldova există garanții legislative exprese privind independența autorității de reglementare a domeniului audiovizualului. Procedurile legislative prevăzute pentru numirea în funcție a membrilor Consiliului Audiovizualului (CA) sunt transparente și democratice. De asemenea, alocarea resurselor bugetare pentru activitatea CA permite evitarea unor eventuale decizii arbitrare în acest sens. În practica reală însă modul de desemnare a membrilor CA a stârnit în repetate rânduri critici publice, fiind invocată ingerința factorului politic. Situația poate fi remediată prin reguli clare, exacte, măsurabile de selectare și numire a componenței CA.

Legislația în domeniul audiovizualului oferă suficiente atribuții și suficiente mecanisme pentru autoritatea de reglementare, astfel încât aceasta să își onoreze eficient obligațiile, însă aceste oportunități au, în continuare, un randament redus. De asemenea, în Republica Moldova nu există o autoritate similară, funcțională, pentru presa scrisă și cea online.

În Republica Moldova există garanții legislative exprese privind independența autorității din domeniul concurenței. Totuși, judecând după conținutul rapoartelor anuale, situația concurențială pe piața media sau pe cea a publicității comerciale nu a reprezentat vreodată o preocupare aparte pentru activitatea cotidiană a Consiliului Concurenței. Deci, este imposibil de judecat despre prezența ori lipsa unor practici anticoncurențiale, a concurenței loiale sau a pozițiilor dominante în formarea opiniei publice în aceste sectoare.

Pe segmentul creației legislative sunt necesare în continuare eforturi conjugate pentru a asigura funcționarea nestingherită a presei în conformitate cu uzanțele internaționale în domeniu. În același timp, trebuie eradicată practica intervențiilor frecvente cu inițiative legislative incoerente, necorelate și formulate fără o consultare largă, fapt care duce la o instabilitate legislativă.

2. Gestionarea domeniului

Gestionarea mass-mediei ca domeniu (la nivel macro) asigură, prin infrastructura necesară, circuitul nestingherit al fluxurilor informaționale în societate. Instrumentele utilizate sunt reglementările vizând regimul de proprietate, concurența loială pe piața media și pe cea a publicității comerciale, prevenirea sau

contracararea pozițiilor dominante în formarea opiniei publice, politica de cadre manageriale, mecanismele de susținere economică a mass-mediei etc.

Gestionarea mass-mediei ca instituție separată (la nivel micro) urmărește creșterea eficienței și a profitului, fapt ce reliefează, înainte de orice, motivația economică a instituției mass-media.

Pentru gestionarea domeniului mediatic autohton au fost create mecanisme juridice, organizatorice și economice menite să dezvolte mass-media. Dar, ca urmare a instabilității politice și a crizei economice, suprapusă peste criza pandemică din ultima perioadă, obiectivele trasate pentru acest segment au fost fie abandonate, fie implementate parțial. Situația s-a agravat și din motivul deficitului acut de manageri media calificați, fie la nivel macro, fie la nivel micro. Drept consecință, ofertele mediatic autohtone sunt divizate, convențional, în două categorii: conținuturi ce urmăresc obținerea unui efect ideologic și conținuturi orientate spre obținerea unui efect economic. Condiția economică a instituțiilor din prima categorie depinde nu de piață, ci de factorul politic. În același rând, gestionarea instituțiilor care încearcă să aplice standardele jurnalismului democratic și să se orienteze spre interesele auditoriului se confruntă cu două mari handicapuri: o piață de publicitate subdezvoltată și abilitățile reduse ale managerilor.

Analiza modului de gestionare a domeniului mediatic, făcută sporadic și de cele mai dese ori de către organisme nonstatale, indică asupra unor zone vulnerabile pe acest segment, inclusiv:

- insuficiența cadrului juridico-economic pentru gestionarea mass-mediei, în special pentru presa scrisă și presa online;
- capacități instituționale reduse de gestionare a domeniului mediatic, soldate cu o dezvoltare haotică a acestuia, inclusiv o pondere exagerată de instituții mass-media în capitala țării în raport cu cea din mediul rural;
- condiții inadecvate pentru gestionarea corespunzătoare a furnizorilor publici de servicii media și, drept consecință, exercitarea parțială a misiunii sociale ce le revine;
- deficit de competență în activitatea autorităților de gestionare a domeniului mediatic;
- lipsa unei politici coerente de pregătire a cadrelor manageriale pentru domeniul mediatic;
- imperfecțiunea prevederilor legale, care a generat precondiții pentru apariția unor practici anticoncurențiale;
- lipsa unui cadru instituțional funcțional, care ar asigura o concurență onestă și ar preveni apariția pozițiilor dominante în formarea opiniei publice;
- lipsa unor politici de încurajare a investițiilor interne și externe în dezvoltarea domeniului mediatic;
- deficit de transparență în gestionarea domeniului mediatic, precum și în activitatea economică a acestuia;

- lipsa unor prevederi legale de susținere a mass-mediei, mai cu seamă a celei locale/regionale, fapt care, în condiții de criză, generează dispariția unor instituții mass-media și, ca urmare, diminuează posibilitățile de informare a cetățenilor;
- lipsa mecanismelor de răspundere instituțională și/sau personală pentru gestionarea domeniului mediatic;
- tergiversări și eșecuri în gestionarea procesului de tranziție la televiziunea digitală terestră;
- lipsa de resurse și de interes pentru cercetarea științifică a domeniului mediatic ca o condiție preliminară pentru elaborarea și implementarea politicilor de gestionare a domeniului respectiv;
- deficitul acut de date statistice pertinente vizând situația reală cu privire la piața media, piața publicității, regimul juridic de proprietate etc., date fără de care este imposibil să se elaboreze și implementeze politici judicioase de intervenție pe segmentele problematice ale domeniului mediatic;
- impactul redus al mecanismelor de autoreglementare în gestionarea domeniului mediatic;
- lipsa unui organism național funcțional, care ar coordona politicile de gestionare și dezvoltare a întregului domeniu mediatic.

Mass-media, ca instituție socială, interrelaționează cu toate celelalte instituții și cu societatea în general, le influențează și este influențată, astfel încât starea economiei naționale, în general, se proiectează pe starea economiei domeniului mediatic în particular.

Cu mici excepții, legislația economică nu conține prevederi separate pentru businessul mediatic. Implementarea legislației privind gestionarea mass-mediei la nivel macro a permis transformări benefice, dar insuficiente, pentru asigurarea durabilității economice a domeniului.

Odată cu modificările operate în anul 2018 la Legea concurenței nr. 183/2012 și cu adoptarea Codului serviciilor media audiovizuale, au fost instituite noi reglementări privind concentrarea proprietății în mass-media, prin care se ține seama de caracteristicile specifice ale sectorului. Cadrul normativ național nu prevede însă limite specifice pentru concentrarea proprietății și/sau de control în presa scrisă și cea online. Nu există vreo autoritate cu atribuții suficiente, acordate de legislație, responsabilă de contracararea concentrării proprietății pe acest segment.

Deși cadrul legal național conține suficiente prevederi care să asigure un mediu concurențial adecvat pe piața media și pe cea a publicității comerciale, practica reală demonstrează lipsa unor mecanisme funcționale de implementare a legislației. Se resimte o lipsă a expertizelor calificate cu privire la practicile anticoncurențiale în domeniu, care ar putea servi, implicit, ca punct de pornire pentru acțiuni eficiente de prevenire a acestor practici. Legislația națională cu privire la

publicitate a fost îmbunătățită prin aprobarea unei legi noi, dar aplicarea acesteia urmează să fie analizată pentru a determina dacă mai este nevoie de îmbunătățiri.

Tarifele pentru publicitatea comercială sunt stabilite arbitrar, cel puțin în audiovizual. Deși în Republica Moldova există un măsurător al audienței furnizorilor de servicii media audiovizuale, prea puține instituții mass-media sunt măsurate, motivul principal fiind imposibilitatea de a achita taxele pentru serviciul respectiv. De exemplu, compania AGB Nielsen Media Research, care activează pe piața Republicii Moldova din anul 2003, în luna februarie 2023, măsoară audiența a 20 de posturi de televiziune și a 6 posturi de radio din cei aproape 120 de furnizori de servicii media audiovizuale existenți. Între televiziunile a căror audiență este măsurată de AGB nu se regăsește niciuna din rândul celor locale.

Cadrul normativ național conține prevederi suficiente referitoare la independența editorială a mass-mediei, dar nu interzice expres separarea factorului editorial de cel economic-financiar; de asemenea, nu interzice finanțarea mass-mediei din bani partinici, deși le interzice expres partidelor, cultelor religioase și sindicatelor să dețină instituții mass-media audiovizuale.

Cadrul normativ național nu conține prevederi de susținere a mass-mediei în măsură să-i fortifice sustenabilitatea economico-financiară. În 1999, Parlamentul Republicii Moldova a aprobat Concepția susținerii de către stat și promovării mijloacelor de informare în masă în anii 1999–2003, singurul document de politici publice de acest gen, care însă nu a fost implementat. Legislația națională, până în anul 2018, a conținut o singură prevedere care intră în categoria subvențiilor de stat pentru presa privată autohtonă. Codul fiscal scutea de TVA producția de carte și publicațiile periodice (cu excepția celor cu caracter publicitar și erotic), precum și serviciile de editare a cărților și publicațiilor periodice. De asemenea, pentru a elimina concurența nelocală pe piața presei scrise, în anul 2010, a fost adoptată Legea nr. 221/2010 privind deetatizarea publicațiilor periodice publice, care interzice finanțarea de la bugetul de stat a unor publicații periodice tipărite, de informare generală, cu excepția unor monitoare oficiale.

Legislația națională reglementează raporturile ce apar la crearea și utilizarea operelor din domeniul literar, artistic și științific (dreptul de autor), a interpretărilor, fonogramelor, videogramelor și a emisiunilor organizațiilor de radiodifuziune și televiziune (drepturi conexe). Legea nr. 230/2022 privind dreptul de autor și drepturile conexe, în vigoare din 9 octombrie 2022 (cu excepția prevederilor art. 77, care vor intra în vigoare la 1 ianuarie 2025), aprobată în vederea armonizării prevederilor legislației din domeniu la reglementările acquis-ului relevant al Uniunii Europene, transpune în legislația națională mai multe directive europene, inclusiv transpune parțial Directiva (UE) 2019/790 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind dreptul de autor și drepturile conexe pe piața unică digitală și de modificare a Directivelor 96/9/CE și 2001/29/CE. Aplicarea acestei legi va arăta, în timp, în ce măsură este nevoie de noi ajustări ale cadrului legal.

În Republica Moldova se resimte o insuficiență a capacităților instituționale și un deficit de competență în activitatea autorităților de gestionare a domeniului mediatic. Pentru exemplificare, să urmărim punctajul oferit de IREX celor cinci obiective în temeiul cărora este determinat indicele anual al viabilității mass-mediei din Republica Moldova în ultimii cinci ani (a se vedea tabelul nr. 2). Fiecărui obiectiv i se atribuie o valoare numerică de la „zero” la „patru”, 4 puncte însemnând situația cea mai bună.

Tabelul nr. 2

	2015	2016	2017	2018	2019
Normele juridice protejează și promovează libertatea cuvântului și accesul la informațiile publice	2,89	2,61	2,61	2,63	2,52
Jurnalismul corespunde standardelor profesionale de calitate	2,24	2,31	2,20	2,39	2,26
Există mai multe surse de informare care furnizează cetățenilor știri de încredere și obiective	2,58	2,60	2,62	2,63	2,59
Mass-media sunt întreprinderi bine administrate, permițând independența editorială	1,75	1,85	1,87	1,86	1,77
Instituțiile de susținere funcționează în interesul profesional al mass-mediei independente	2,42	2,55	2,57	2,40	2,40

E de observat că indicele privind administrarea domeniului mediatic nu s-a ridicat nici până la 2 puncte, accentuând cel mai problematic segment dintre cele cinci evaluate. Potrivit metodologiei IREX, punctajul acumulat cu valori între „unu” și „doi” semnifică o lipsă de susținere a mass-mediei atât din partea societății, cât și din partea autorităților, fapt ce denotă nevoia unor acțiuni hotărâte corespunzătoare.

3. Procesul de profesionalizare

Profesia este un câmp ocupațional în interiorul căruia se regăsesc elemente comune tuturor profesiilor: corp comun de cunoștințe, instituții de formare, coduri deontologice, asociații profesionale etc.

Actualmente, în domeniul jurnalistic din Republica Moldova se atestă un corp eterogen de cunoștințe profesionale, format dintr-o gamă largă de precepte teoretice asupra rolului și rostului profesiei de jurnalist și al profesionistului – de la „jurnalistul în serviciul societății” până la „jurnalistul în serviciul interesului politic sau economic”. Corpul de cunoștințe este alimentat de o diversitate de cursuri academice în instituțiile de profil; seminare, conferințe, traininguri, ateliere, „școli de vară”, organizate de instituții mass-media sau de organizații neguvernamentale cu implicarea unor experți naționali și internaționali; stagii și vizite de documentare la instituții mass-media din străinătate; întâlniri formale și nonformale între jurnaliști; activitatea filialelor câtorva instituții mass-media internaționale pe teritoriul țării; cursuri în interiorul unor instituții mass-media etc. Corpul de cunoștințe academice întrunește mai multe școli de jurnalism.

Sistemul de formare a profesioniștilor din domeniu este format din facultăți/ departamente/catedre în cadrul instituțiilor de învățământ superior de stat și private; o școală de studii avansate în jurnalism, instituită de Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI); cursuri de jurnalism cu scop de formare, desfășurate spontan sau cu o anumită regularitate de câteva organizații neguvernamentale de media etc. Pe lângă o dezinstituționalizare a procesului de formare a jurnaliștilor, s-au diversificat atât instituțiile de formare, cât și conținutul și durata cursurilor de instruire.

Totuși, în condițiile unei dezvoltări vertiginoase a tehnologiilor informaționale, piața muncii solicită noi profesii și specialități care, deocamdată, sunt lipsă în nomenclatorul oficial al instituțiilor de învățământ. În același timp, o anchetă efectuată în anul 2019 în rândul a 55 de manageri media din țară a relevat faptul că o bună parte din instituțiile mass-media se confruntă cu o lipsă acută de specialiști, precum reporteri, cameramani, editori imagine/video, producători și agenți de publicitate. Constatăm o situație inexplicabilă, dat fiind faptul că facultățile de profil pregătesc suficienți specialiști în domeniile enunțate. Problema rezidă în discordanța dintre cererile pieței media și ofertele instituțiilor de formare. Problema solicită o remediere operativă, deși este puțin probabil că sistemul de învățământ, caracterizat printr-un înalt grad de conservatorism, se va putea adapta rapid la solicitările pieței.

Este de așteptat că piața media va continua să crească cerințele față de competența candidaților la funcțiile vacante, iar ca urmare – și față de instituțiile de formare a cadrelor de profesioniști. De menționat că primul și ultimul studiu, intitulat „Profilul jurnalistului: caracteristici sociodemografice, profesionale și condițiile de muncă”, a fost efectuat cu 15 ani în urmă. În lipsa unor astfel de cercetări sistematice este dificil sau imposibil să fie elaborate, în cunoștință de cauză, programe de instruire a viitorilor profesioniști în cadrul instituțiilor de formare.

Cu privire la procesul de formare a profesioniștilor din domeniul mediatic, potrivit Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior, ciclul I, elaborat în baza recomandărilor Clasificării Internaționale Standard a Educației, perfectat de Comisia Europeană în vederea implementării uniforme a cadrului normativ al formării profesionale, în domeniul audiovizualului și producției media se formează specialiști la 8 programe de studii superioare de licență: Regie film și TV, Imagine film și TV, Fotografie artistică, Producție film și TV, Comunicare audiovizuală, Producție multimedia, Designul jocurilor, Animație, ultimele 3 fiind specialități noi, instituite în anul 2022. Totodată, la domeniul Jurnalism și informare, sunt organizate 2 specialități: Jurnalism și procese mediatice și Comunicare și relații publice.

Sistemul instituțiilor de formare profesională a jurnaliștilor a cunoscut, în timp, o metamorfoză esențială, dar nu a reușit să asigure o schimbare calitativă, clară a domeniului profesional. Se resimte nevoia acută de oportunități de instruire continuă atât a cadrelor didactice de profil, cât și a cadrelor de jurnaliști. În cadrul

anchetei la care ne-am referit mai sus, la întrebarea dacă *Este necesar un centru de instruire continuă a cadrelor din mass-media*, nici un manager nu a răspuns „Nu”.

La Universitatea de Stat din Moldova (USM) funcționează Departamentul formare continuă și este de așteptat că, în cadrul instituției, vor exista preocupări pentru organizarea cu regularitate a cursurilor de formare sau de recalificare profesională continuă a cadrelor didactice/manageriale din învățământul de profil și, cu o anumită periodicitate, a unor module tematice de formare sau de recalificare profesională continuă a cadrelor din mass-media. Și Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, în cadrul căreia funcționează Departamentul multimedia care și-a propus, chiar de la începuturi, să grupeze toate profesiile ce țin de domeniul cinematografului, televiziunii, radiodifuziunii, fotografiei și web design-ului, oferă, conform datelor de pe site, „Cursuri de formare continuă” și „Cursuri de recalificare”.

În anul 2017, în cadrul furnizorului public național de servicii media Compania Teleradio-Moldova (TRM) a fost instituit Centrul de instruire continuă (CIC) cu scopul de a realiza perfecționarea profesională a unor categorii de angajați ai instituției. În 2018, în cadrul CIC au fost instruiți peste 150 de angajați (din cei peste 700). În următorii ani, CIC și-a lărgit activitatea și, în perspectivă, ar putea oferi cursuri de instruire mai frecvent, inclusiv pentru profesioniștii din afara instituției.

Instituțiile de formare trebuie să facă față cel puțin următoarelor două provocări majore: a) să asigure cadre de profesioniști pentru domeniul în interiorul căruia, în ultimele trei decenii, a apărut o multitudine de noi specialități și specializări; b) să reacționeze operativ și adecvat la evoluția tehnologiilor informaționale.

Codurile de conduită profesională și, în special, respectarea acestora sunt un indiciu al maturității profesiei. Apariția codurilor deontologice în domeniul mediatic a semnat recunoașterea unor valori supreme pentru jurnaliști, precum libertatea cuvântului și dreptul cetățeanului la informație veridică.

În Republica Moldova, primul cod de conduită profesională al jurnalistului a fost aprobat în 1999 și ratificat de 12 organizații de jurnaliști. În anul 2011, documentul a fost îmbunătățit și adoptat într-o versiune nouă. Până în 2018, codul respectiv a fost semnat de 117 instituții mass-media, asociații mass-media și instituții de învățământ de profil. În 2019, Codul deontologic al jurnalistului din Republica Moldova a fost completat cu prevederi pentru a-l ajusta la noile realități din domeniul mediatic, generate de tehnologiile informaționale, dar și de amplificarea fenomenelor negative, precum dezinformarea, fake news, propaganda etc.

Dezvoltarea audiovizualului din Republica Moldova a stimulat elaborarea unor norme profesionale pentru furnizorii de servicii media audiovizuale, în general, și pentru furnizorii publici de servicii media, în special. În anul 2007 a fost adoptat Codul de conduită al radiodifuzorilor. Furnizorul public național de servicii media

și-a elaborat două documente de autoreglementare de uz intern: Codul de principii, standarde și recomandări al producătorilor Companiei Publice „Teleradio-Moldova” (TRM) și Standardele profesionale și principiile eticii jurnalistice în emisiunile IPNA Compania „Teleradio-Moldova”. În anul 2016, la TRM a fost instituit și Serviciul ombudsmanului.

În Republica Moldova funcționează și un Consiliu de Presă, fondat în anul 2009 de organizații neguvernamentale din domeniile mass-media, drepturile omului și politici publice, care este membru al Alianței Europene a Consiliilor Independente de Presă, din care fac parte structuri de autoreglementare jurnalistică din peste 30 de țări. Consiliul urmărește mai multe obiective, inclusiv: sporirea responsabilității presei față de cititori prin promovarea respectării standardelor profesionale și a deontologiei jurnalistice; soluționarea litigiilor dintre cititori și publicații; promovarea jurnalismului de calitate și sporirea credibilității mass-mediei. Din 2015, sub egida Consiliului de Presă, se desfășoară anual Forumul mass-mediei din Republica Moldova, în cadrul căruia sunt dezbătute problemele cu care se confruntă comunitatea jurnalistică, sunt identificate și consultate cu jurnaliștii și editorii potențialele soluții pentru aceste probleme, au loc activități de profesionalizare a angajaților instituțiilor mass-media.

Autoreglementarea, ca element extrem de important al procesului de profesionalizare a domeniului mediatic, necesită completări și, mai ales, funcționalitate și eficiență.

Asociațiile profesioniștilor din domeniul mediatic au apărut ca urmare a creșterii numerice a instituțiilor mass-media, a procesului de deetatizare a mass-mediei, a diversificării tipurilor și formelor de proprietate în mass-media, a diversificării politicilor editoriale adoptate de instituțiile mass-media etc.

În Republica Moldova există un cadru normativ suficient, care reglementează relațiile sociale legate de realizarea dreptului de asociere al cetățenilor și care stabilește principiile de constituire, înregistrare, desfășurare și încetare a activității asociațiilor obștești.

Primele ONG-uri din domeniul mediatic (exceptând Uniunea Jurnaliștilor, înființată în 1957 și reorganizată în 1992) au apărut în anul 1994 – CJI și Comitetul pentru Libertatea Presei – cu o relativă întârziere față de apariția, pe teren autohton, a primelor ONG-uri în general. O eventuală tipologie a ONG-urilor de profil indică diversitatea acestora: organizații de nivel național, regional, local și de ramură; organizații instituționalizate și neinstituționalizate; organizații specializate (în instruire, asistență juridică, monitorizare, acces la informație, legislație, deontologie, libertate de expresie, drepturile jurnaliștilor etc.).

Dezvoltarea sectorului asociativ în domeniul mediatic are loc cu sprijinul logistic și financiar venit preponderent din exterior, iar în primii cel puțin 20 de ani – exclusiv din exterior.

Autoritățile au manifestat un interes insuficient în ceea ce privește fortificarea sectorului asociativ, în general, și al celui mediatic, în special, chiar dacă au fost și există forme de cooperare relevante între sectorul asociativ și autorități (cazul grupului mixt de experți, creat pentru elaborarea propunerilor de modificare a Legii cu privire la publicitate; cazul grupului mixt de experți care au elaborat proiectul Codului de conduită al radiodifuzorilor; cazul grupului mixt de experți care au elaborat proiectul primei Strategii de acoperire a teritoriului național cu servicii de programe audiovizuale; cazul Grupului de lucru pentru îmbunătățirea legislației privind mass-media, creat în 2017 din inițiativa președintelui Parlamentului etc.). Principalul motiv de cooperare insuficientă între ONG-urile de media și autorități a fost, adesea, reticența puterii la inițiativele sectorului asociativ.

Contribuția ONG-urilor de media la procesul de profesionalizare a jurnalismului este una semnificativă. Practic, până în prezent, pe segmentul instruirii profesioniștilor, ONG-urile sunt recunoscute ca cele mai indicate. De exemplu, la întrebarea „Cine ar putea organiza cursuri de instruire?”, adresată în cadrul studiului privind necesitățile mass-mediei din Republica Moldova, efectuat în anul 2017, 63 la sută dintre respondenți au indicat ONG-urile de media și niciunul – instituțiile de formare. ONG-urile de media contribuie la dezvoltarea în Republica Moldova a jurnalismului economic, social, agrar, ecologic, cultural, sportiv; a jurnalismului online; a jurnalismului de investigație; a activităților de identificare și contracarare a falsurilor mediatic; a activităților de instruire mediatică etc. Oricum, se simte o discrepanță între așteptările profesioniștilor și capacitatea organizațiilor profesionale de a răspunde acestor așteptări. Din anul 1995, de când este cercetată periodic opinia jurnaliștilor vizând problemele din domeniu și până în prezent, pe primul loc în lista așteptărilor lor de la organizațiile profesionale rămâne facilitarea sustenabilității economice și, implicit, a independenței editoriale. Or, aceste activități ale ONG-urilor de media nu pot fi suficiente, în mod obiectiv, fără politici publice adecvate, în măsură să răspundă la așteptările din domeniul mediatic.

Gradul de asociere rămâne deocamdată redus, deoarece nu există nicio organizație patronală funcțională sau un sindicat la nivel național ce ar negocia, bunăoară, salariul minim anual pe economie al jurnaliștilor. Faptul se răsfrânge și asupra solidarității breslei, afectată, în principal, de trei factori: geografic (centrul, provincia, UTA Găgăuzia, zona transnistreană etc.), ideologic (în funcție de valorile profesionale împărtășite) și lingvistic (mass-media de limbă română, de limbă rusă, de limbă găgăuză etc.).

Un sistem de autoreglementare profesională funcțional și eficient poate și trebuie să devină o garanție suplimentară a libertății și independenței mass-mediei.

Procesul de profesionalizare a domeniului mediatic a prefigurat elementele sale esențiale constituante, dar fiecare dintre acestea necesită o dezvoltare pentru a conferi profesiei rezistență în fața factorilor coercitivi, capacitate de a-și exercita

funcția socială în mod independent și responsabil, credibilitate și, în definitiv, facultatea de a-și revendica și a obține legitimitatea societății.

Cadrul juridic, managementul și procesul de profesionalizare, ca factori ce determină condiția mass-mediei, necesită o îmbunătățire pentru a crea un mediu favorabil exercitării rolului ce îi revine domeniului mediatic într-un regim democratic.

Educația pentru media poate și trebuie să devină un instrument de promovare a unor mass-media pluraliste și incluzive.

Educația pentru media a fost inclusă, încă din anul 2003, în lista de interese ale ministerului de resort, prin „Concepția formării personalului din învățământul preuniversitar”. Disciplina opțională „Educație pentru media” a fost introdusă în programul de studii cu acordul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării în anul de studii 2017–2018. Primii beneficiari ai disciplinei au fost 53 de cadre didactice, care au predat-o unui număr de circa 500 de elevi în 30 de instituții de învățământ de nivel primar. Un an mai târziu, începând cu 1 septembrie 2018, cursul a început să fie predat și la treapta gimnazială. Din 2019, deja al patrulea an consecutiv, disciplina opțională „Educație pentru media” se predă la toate cele trei trepte de învățământ. Dar politica de integrare a educației mediatică în curriculumul școlar obligatoriu și adaptarea programelor de formare a cadrelor didactice pentru competențe media și digitale necesită o fortificare în continuare.

Se simte o lipsă de interes din partea oamenilor de știință autohtoni în a cerceta complexitatea tematicii privind pluralismul mass-mediei, de asemenea un interes limitat al instituțiilor de formare în a disemina cunoștințe privind semnificația și importanța pluralismului mediatic în rândul viitorilor profesioniști ai domeniului.

Analiza situației existente în domeniul mediatic denotă o mulțime de probleme pe dimensiunea legislativă, pe dimensiunea gestionării mass-mediei și pe dimensiunea profesionalizării domeniului.

4. Probleme existente pe dimensiunea legislativă

1. Un cadru juridic de reglementare insuficient pentru sistemul mediatic

Lipsa unui cadru normativ comprehensiv, previzibil și clar, plasează tipurile de instituții mass-media (tipărite, audiovizuale, online) în condiții de activitate inegale și inechitabile.

Între cauzele care au generat problema respectivă se numără:

- lipsa, până în anul 2018, a unei viziuni de ansamblu, la nivel statal, de dezvoltare a mass-mediei;
- lipsa unei entități, la nivel de Guvern, responsabile de elaborarea și promovarea politicilor în domeniul mediatic;
- discrepanțele mari între legislația privind mass-media națională și cea regională (cea din UTA Găgăuzia);

- instabilitatea politico-socială din țară, schimbarea frecventă a guvernării, lipsa unei continuități clare și coerente în agendele guvernărilor chiar în pofida unor strategii, programe și planuri de acțiuni pe termen lung;
- cooperarea insuficientă, pentru o bună perioadă de timp, între legislativ și mediul jurnalistic, inclusiv asociațiile profesionale de profil;
- prevalarea îndelungată, în forul legislativ, a intereselor de partid față de interesele generale atunci când se pune problema adoptării unor reglementări în măsură să dezvolte mass-media pe principii democratice, consacrate în documentele internaționale la care Republica Moldova este parte – lucru care s-a schimbat semnificativ doar începând cu anul 2021;
- percepția eronată a rolului și rostului mass-mediei într-o societate democratică.

2. Modificarea frecvență a legislației, fără expertiză și fără dezbateri

Modificarea legislației privind mass-media se face adesea cu prevederi neconforme standardelor europene și bunelor practici internaționale, fără o dezbateră publică largă și fără o expertiză internă și/sau externă.

Cauze principale:

- graba cu care au fost elaborate și adoptate unele proiecte de legi;
- urmărirea mai degrabă a unor interese politice de către unele partide de tristă faimă, decât a obiectivului de îmbunătățire reală a legislației;
- lipsa frecvență a unor dezbateri largi, cu implicarea tuturor părților interesate de îmbunătățirea legislației privind mass-media;
- competențe insuficiente ale legiuitorilor pentru domeniul respectiv;
- deficiențe și capacități reduse ale potențialului de creație legislativă în materie de reglementări privind mass-media.

3. Grave deficiențe în implementarea legislației

Ambiguitatea unor prevederi ale cadrului normativ în vigoare și calitatea proastă a unor reglementări, în absența unei monitorizări sistematice, compromit mecanismele ce ar putea garanta implementarea corespunzătoare a legislației privind mass-media.

Cauze principale:

- lipsa unui control parlamentar sistematic asupra modului în care legislația este aplicată în practică;
- lipsa, la nivel de Guvern, a unei monitorizări permanente asupra implementării legislației;
- lipsa consacării juridice în legislația națională a unor noțiuni importante sau prezența unor definiții juridice inexacte, în măsură să stingherească ori să pună

- în dificultate pe responsabili de implementarea legislației privind mass-media media și a legislației conexe;
- existența, în textele legislative, a unor termeni diferiți ce definesc aceeași noțiune, a unor noțiuni identice, definite diferit din punct de vedere juridic, a unor prevederi ambigui, interpretabile sau contradictorii, fapt ce împiedică înțelegerea univocă a respectivelor legi;
 - deficiențe în modul de desemnare a autorităților de reglementare a domeniului audiovizualului și de supraveghere a furnizorilor publici de servicii media audiovizuale, fapt care, în consecință, afectează mecanismele legale de garantare a independenței decizionale a respectivelor autorități și le lasă în zona de influență, mai ales, a factorului politic;
 - capacități instituționale reduse de elaborare și punere în practică a legislației secundare, precum și lipsa unui mecanism prin care proiectele de acte normative să fie expertizate și, în cazul în care contravin legislației naționale ori standardelor Uniunii Europene, să fie rectificate până la adoptare sau stopate;
 - deficiențe de cooperare și de comunicare între instituțiile responsabile de implementarea corespunzătoare a legislației.

5. Probleme existente pe dimensiunea gestionării mass-mediei

1. Gestionarea defectuoasă a domeniului mediatic

Deficiențele în gestionarea instituțiilor mass-media din Republica Moldova, coroborate cu lipsa de interes din partea autorităților față de managementul acestora și cu înțelegerea eronată a funcționării mass-mediei ca agent economic specific, au afectat pluralismul mediatic și dezvoltarea democratică a domeniului.

Cauze principale:

- lipsa sistematică de preocupare a autorităților față de managementul domeniului mediatic;
- înțelegerea eronată a funcționării mass-mediei ca agent economic specific;
- lipsa instituțiilor de formare, care ar pregăti manageri media;
- pregătirea insuficientă a specialiștilor sau lipsa pregătirii unor categorii de specialiști solicitați pe piața media;
- deficitul de management pe segmentul presei scrise și al celei online;
- riscul de implicare a factorului politic în gestionarea domeniului audiovizualului, prin desemnarea componenței autorității de reglementare a domeniului și a autorităților de supraveghere a furnizorilor publici de servicii media audiovizuale;
- fragilitatea economiei de piață;
- orientarea eronată a unei părți importante de manageri media spre atingerea efectului ideologic și nu al celui economic;

- lipsa unor evaluări periodice privind necesitățile domeniului mediatic și, implicit, lipsa unor acțiuni orientate spre satisfacerea acestor necesități;
- lipsa politicilor de susținere a mass-mediei;
- condiții de concurență inechitabile pentru diverse categorii de instituții mass-media;
- piață de publicitate comercială subdezvoltată și concentrarea excesivă a acesteia în capitală;
- cunoștințe teoretice și practice reduse ale managerilor media cu privire la gestionarea economico-financiară a instituțiilor mass-media;
- implicarea excesivă a proprietarilor de instituții mass-media în politica editorială a instituțiilor pe care le dețin;
- lipsa de date statistice oficiale, periodice, cu privire la starea reală a domeniului mediatic;
- cercetarea insuficientă a domeniului mediatic și resursele modeste alocate în susținerea activităților de cercetare.

2. Repartizarea geografică neuniformă a instituțiilor mass-media

Repartizarea instituțiilor mass-media din Republica Moldova este neuniformă sub aspect geografic: există un exces clar de instituții în centru, în capitală și un deficit clar sau o lipsă de instituții mass-media la nivel local/regional.

Cauze principale:

- lipsa de politici în domeniul mediatic care să evite dispariția presei scrise locale/regionale și să încurajeze apariția și funcționarea acesteia;
- atitudinea formală a autorității de reglementare anterioare față de organizarea concursurilor pentru frecvențe;
- ingerințele factorilor politic sau economic-financiar în procesul de obținere a licențelor de emisie, contrar prevederilor legale.

3. Sustenabilitate economică redusă a majorității instituțiilor mass-media

Majoritatea instituțiilor mass-media din Republica Moldova, în special cele locale/regionale și cele neafiliate politic, se confruntă cu o situație de precaritate, făcând imposibil accesul la finanțări care le-ar permite să funcționeze normal și să se dezvolte.

Cauze principale:

- piață de publicitate comercială subdezvoltată, în general și aproape inexistentă în mediul rural, în particular;
- capacități manageriale reduse în contractarea publicității comerciale și în atragerea de fonduri necesare activității instituțiilor mass-media;
- preocuparea insuficientă a autorităților față de situația economică a instituțiilor mass-media;

- lipsa unor măsurări ale audienței instituțiilor mass-media locale/regionale, fără de care este extrem de dificilă atragerea resurselor pecuniare necesare;
- gestionarea defectuoasă a spațiilor de producere ale Î.S. Complexul „Casa Presei” și ale furnizorului public național de servicii media Companiei „Teleradio-Moldova”;
- tarife ridicate la închirierea spațiilor din Î.S. Complexul „Casa Presei” de către instituțiile mass-media și lipsa de investiții în modernizarea complexului;
- tarife ridicate pentru distribuția presei scrise;
- imprevizibilitatea destinului multiplexurilor digitale regionale.

4. Lipsa unui pluralism mediatic (extern și intern) real

În Republica Moldova nu există un pluralism mediatic real, atât la nivel de instituții mass-media și de sistem (pluralism extern), cât și la nivel de conținuturi și de diversitate a produselor în cadrul unei anumite instituții mass-media (pluralism intern).

Cauze principale:

- capacități reduse și foarte reduse de producere a majorității instituțiilor mass-media;
- deficit de personal calificat și de resurse financiare;
- invazia spațiului informațional național cu produse străine, în mare parte de calitate îndoielnică și chiar nocive;
- utilizarea irațională a frecvențelor ca bun public, prin intermediul acestora fiind retransmise programe audiovizuale străine;
- nevoia de creștere a capacității autorității de reglementare în domeniul audiovizualului de a pune în practică mecanismele legale de încurajare a dezvoltării pluralismului mediatic;
- insuficiența de politici în domeniul mediatic care să atragă investiții străine în dezvoltarea domeniului; să încurajeze coproducțiile, să stimuleze producătorii independenți etc.;
- deficit de cunoștințe teoretice și de deprinderi practice în materie de pluralism mediatic atât la nivel de gestionare a domeniului, cât și la nivel de gestionare a instituției mass-media.

6. Probleme existente pe dimensiunea profesionalizării domeniului

1. Corp de cunoștințe academice eterogene

În Republica Moldova, profesioniștii din domeniul mediatic au fost formați în câteva etape istorice diferite și, de aceea, împărtășesc valori profesionale, principii și convingeri diferite.

Cauze principale:

- acumularea corpului de cunoștințe nu a avansat în măsura în care să fie determinant pentru pregătirea formativă a specialiștilor în domeniul mediatic;
- teritoriul profesional este „ocupat” de câteva generații de profesioniști formați în etape istorice diferite, cu valori și crezuri jurnalistice diferite;
- noul corp de cunoștințe profesionale întâmpină probleme mari în diseminarea sa în mediul profesioniștilor și, deocamdată, nu a condus la o diminuare drastică a celor ce împărtășesc valori profesionale de sorginte veche;
- teritoriul profesional al jurnalismului este unul deschis, nesecurizat, fapt ce facilitează pătrunderea în profesie a unor persoane fără cunoștințe speciale în jurnalism, iar profesia (bresla) prea ușor îi recunoaște drept membri ai săi, fără aplicarea unor criterii profesionale și deontologice riguroase;
- instituțiile de formare nu au reușit să se impună prin promovarea unui corp de cunoștințe profesionale modern, care, ulterior, ar putea să asaneze situația conținuturilor oferite publicului de mass-media;
- instituțiile mass-media acceptă, în bună parte, un jurnalism bazat pe cunoștințele academice depășite ale propriilor angajați.

2. Instituții de formare conservatoare

Instituțiile de formare în domeniul mediatic din Republica Moldova, care demonstrează capacități academice insuficiente de a se ralia la schimbările vertiginoase din domeniu, de regulă, nu reușesc să răspundă necesităților dinamice ale pieței media.

Cauze principale:

- o discrepanță cronică între programele de pregătire a profesioniștilor în domeniul mediatic și necesitățile reale ale domeniului;
- corpul academic al instituțiilor de formare nu reușește să se ralieze „din mers” la schimbările vertiginoase reale din domeniu;
- proceduri insuficient de riguroase în modul de desemnare a conducătorilor instituțiilor de formare, fapt ce determină și componența corpului academic formativ al viitorilor profesioniști din domeniu;
- eficiența redusă a centrelor de instruire continuă a angajaților din instituțiile de formare;
- o insuficiență a cercetărilor necesare pentru ajustarea programelor formative la necesitățile reale ale domeniului;
- practici de acreditare periodică a instituțiilor de formare care dau un efect scontat parțial.

3. Codurile de conduită profesională funcționează cu o eficiență redusă

Multe dintre instituțiile mass-media și mulți reprezentanți ai breslei jurnalistice ignoră sau minimizează importanța respectării codurilor de conduită profesională.

Cauze principale:

- lipsa de solidaritate în cadrul breslei;
- numeroase instituții mass-media, din motivul afilierei lor politice, nu pot fi considerate libere deoarece respectă indicațiile patronilor în detrimentul deontologiei profesionale;
- divizarea breslei pe principii artificiale, dar funcționale, cum ar fi: principiul limbii, principiul geografic, principiul afilierei politice etc., fapt ce determină situația în care instituțiile mass-media nu recunosc și nu respectă atribuțiile Consiliului de Presă;
- recidivul istoric de odinioară, agreat de o bună parte a jurnaliștilor, că presa trebuie să fie „o curea de transmisie” a mesajelor „corecte de sus” către cetățenii „de jos”;
- reticența mai multor structuri de stat față de sesizările Consiliului de Presă;
- lipsa unei tradiții de manifestare a atitudinii din partea cetățenilor atunci când produsul mediatic este oferit cu încălcări deontologice, fie ca formă, fie ca conținut. Cetățenii sesizează foarte rar autoritățile de reglementare sau entitățile de autoreglementare a presei.

4. Asociațiile profesioniștilor din domeniul mediatic au o activitate cu randament redus

Asociațiile profesioniștilor din domeniul mediatic sunt insuficiente, iar dintre cele existente nu toate sunt funcționale.

Cauze principale:

- atitudinea dezinteresată și chiar ostilă, din trecut, a autorităților față de activitatea asociațiilor profesioniștilor din domeniu;
- lipsa unui sprijin din interior al asociațiilor profesioniștilor din domeniu, pe de o parte, și sprijinul limitat din exterior, pe de altă parte;
- reticența patronilor de instituții mass-media față de activitățile asociațiilor de profesioniști, soldată cu lipsa participării profesioniștilor din aceste instituții la respectivele activități, care, de regulă, sunt orientate spre îmbunătățirea conținuturilor mediatice;
- o comunicare insuficientă a asociațiilor de profesioniști atât cu mediul jurnalistic, cât și cu populația, fapt ce reduce șansele de susținere a activităților acestora.

III. OBIECTIVELE GENERALE ȘI OBIECTIVELE SPECIFICE

Prezentul program este orientat pe trei direcții principale, iar pentru fiecare dintre ele sunt stabilite obiective generale și obiective specifice, care urmează a fi atinse în perioada de implementare.

Urmărind scopul elaborării și implementării de politici publice coerente în domeniul mediatic, menite să fortifice rolul sistemului mediatic în asigurarea dreptului constituțional la informație al cetățenilor și în consolidarea unei societăți democratice, Programul își propune să atingă următoarele **obiective generale**:

1. Un cadru normativ suficient și eficient de reglementare a activității mass-mediei, care să asigure funcționarea acesteia pe principii democratice și într-un spațiu mediatic securizat
2. Un cadru juridico-economic suficient și eficient, care să asigure gestionarea mass-mediei ca a unui agent economic specific în condițiile economiei de piață și ale concurenței loiale, menit să fortifice sustenabilitatea economico-financiară a mass-mediei și, drept consecință firească, independența ei editorială
3. Un proces de profesionalizare a domeniului mediatic, care să răspundă necesităților mass-mediei, dar și provocărilor la care aceasta este expusă în noile condiții și realități

Obiective specifice pentru realizarea obiectivului general 1:

- 1.1. Îmbunătățirea cadrului normativ de reglementare a activității mass-mediei
- 1.2. Modificarea legislației existente de o manieră care să răspundă realităților și necesităților domeniului
- 1.3. Asigurarea unui control parlamentar sistematic asupra implementării corespunzătoare a legislației din domeniu
- 1.4. Sporirea capacităților profesionale și instituționale ale reprezentanților autorităților responsabile de implementarea eficientă a legislației din domeniu
- 1.5. Monitorizarea sistematică a modului de implementare a legislației din domeniu în vederea identificării gradului de executare a actelor normative și, după caz, elaborarea unor recomandări privind remedierea eventualelor consecințe negative sau intervenții corespunzătoare pe segmentele problematice

Măsuri de realizare:

- 1) constituirea și asigurarea funcționalității unui grup de lucru pentru îmbunătățirea legislației, sub egida Parlamentului sau a Guvernului, care să activeze conform unor angajamente concrete și clare, etapizate în timp;
- 2) organizarea și desfășurarea unor dezbateri largi ale fiecărui proiect de lege elaborat înainte de înregistrarea acestuia ca inițiativă legislativă și, după caz, înainte de a fi adoptat în lectură finală;
- 3) angajamentul ferm al Guvernului și/sau al Parlamentului de a promova adoptarea proiectelor de legi elaborate;

- 4) organizarea în comisiile parlamentare de profil a audierii publice, largi și transparente, a reprezentanților autorităților responsabile de implementarea legislației în domeniu, cel puțin o dată pe an;
- 5) utilizarea unor mecanisme eficiente, prin care să fie desemnate cele mai competente cadre în autoritățile responsabile de implementarea legislației în domeniu;
- 6) activitatea transparentă și rapoarte periodice publice ale autorităților responsabile de implementarea legislației în domeniu;
- 7) asigurarea de către autoritățile responsabile a unei monitorizări sistematice a modului în care este implementată legislația în domeniu și intervenții corespunzătoare în funcție de rezultatele monitorizării;
- 8) monitorizarea sistematică din partea entității responsabile de implementarea Programului și din partea societății civile a activității autorităților responsabile de implementarea legislației în domeniu, cu acțiuni concrete în funcție de rezultatele monitorizării.

Obiective specifice pentru realizarea obiectivului general 2:

- 2.1. Ajustarea cadrului juridico-economic național astfel încât să se asigure o activitate economică eficientă a instituțiilor mass-media
- 2.2. Ajustarea legislației cu privire la ajutorul de stat în scopul fortificării sustenabilității economico-financiare a mass-mediei, în special a celei locale
- 2.3. Asigurarea implementării corespunzătoare a legislației, care să prevină apariția de poziții dominante în formarea opiniei publice și să încurajeze concurența loială în domeniul mediatic și în cel al publicității comerciale
- 2.4. Asigurarea unui control parlamentar și a unei monitorizări sistematice a modului în care este pusă în practică legislația în domeniu

Măsuri de realizare:

- 1) constituirea și asigurarea funcționalității unui grup de lucru pentru ajustarea cadrului juridico-economic național, vizând cel puțin aspectele: regimul juridic al proprietății; transparența surselor de finanțare și a activității economice; prevenirea/contracarea pozițiilor dominante în formarea opiniei publice; mediul concurențial pe piața media și pe piața de publicitate; drepturile de autor și drepturile conexe; facilitățile fiscale și ajutoarele de stat indirecte; facilitarea formării cadrelor de manageri media; generarea și actualizarea datelor statistice privind starea complexă și reală a domeniului; încurajarea unor cercetări complexe ale problematicii domeniului mediatic;
- 2) elaborarea și adoptarea de acte normative referitoare la aspectele economice ale funcționării mass-mediei, după dezbateri publice ample;
- 3) organizarea în comisiile parlamentare de profil a audierii periodice, publice și transparente, a reprezentanților autorităților responsabile de punerea în

practică a prevederilor legislației referitoare la aspectele economice ale funcționării mass-mediei;

- 4) asigurarea eficienței și transparenței în activitatea autorităților responsabile de implementarea legislației economice în domeniu prin prezentarea sistematică, publică, de rapoarte;
- 5) fortificarea cooperării instituționale între autoritățile responsabile de domeniul concurenței și de gestionarea domeniului mediatic;
- 6) monitorizarea sistematică, din partea entității responsabile de implementarea Programului și din partea societății civile, a activităților menite să pună în practică prevederile legislației referitoare la aspectele economice ale funcționării mass-mediei.

Obiective specifice pentru realizarea obiectivului general 3:

- 3.1. Asigurarea unei concordanțe maxime între cererea și oferta de competențe pe piața media
- 3.2. Asigurarea instruirii continue atât a angajaților din domeniul mediatic, cât și a cadrelor academice din instituțiile de formare de profil
- 3.3. Dezvoltarea competențelor în materie de educație mediatică
- 3.4. Cercetarea complexă și aprofundată a domeniului mediatic
- 3.5. Fortificarea autoreglementării în domeniul mediatic

Măsurile de realizare:

- 1) ajustarea programelor de instruire ale instituțiilor de formare astfel încât să se aducă în concordanță cererea și oferta de competențe pe piața media;
- 2) asigurarea pregătirii managerilor media pentru toate tipurile de presă în cadrul facultăților de profil;
- 3) crearea și funcționarea centrelor de instruire continuă pentru toate categoriile de angajați ai instituțiilor mass-media și pentru cadrele didactice din facultățile de profil;
- 4) introducerea unui curs de educație mediatică în învățământul primar, gimnazial, liceal, profesional tehnic și superior;
- 5) pregătirea cadrelor didactice și a curriculumului necesar pentru cursul de educație mediatică;
- 6) planificarea și realizarea de cercetări științifice cu aplicabilitate practică în domeniul mediatic;
- 7) actualizarea normelor deontologice care să fie asumate de întregul domeniu, inclusiv de presa online;
- 8) fortificarea activității Consiliului de Presă și a Serviciului ombudsmanului;
- 9) încurajarea unui jurnalism de calitate și contracararea fenomenelor negative atestate în conținuturile mediatică.

IV. ESTIMAREA IMPACTULUI AFERENT IMPLEMENTĂRII PROGRAMULUI

Implementarea integrală a Programului se va materializa prin următoarele rezultate directe:

- un cadru juridic suficient de reglementare a activității tuturor tipurilor de presă – scrisă, audiovizuală și online, implementat eficient;
- un cadru juridico-economic suficient și stimulator pentru sustenabilitatea financiară a domeniului mediatic;
- o entitate funcțională și eficientă, responsabilă de realizarea politicilor publice în domeniul mediatic;
- funcționarea domeniului mediatic în condiții de concurență loială, onestă, echitabilă, atât pe piața media, cât și pe cea a publicității comerciale;
- funcționarea eficientă a autorităților de reglementare în domeniul audiovizualului și în domeniul concurenței;
- cadre manageriale competente, care asigură o gestionare adecvată a instituțiilor mass-media;
- furnizorii publici de servicii media audiovizuale devin instituții de referință pentru celelalte instituții mass-media;
- un grad înalt de independență economică și editorială a instituțiilor mass-media de toate tipurile;
- transparență și previzibilitate în activitatea mass-mediei, inclusiv în activitatea economico-financiară a acestora;
- transparența și predictibilitatea autorităților responsabile de dezvoltarea mass-mediei;
- o acoperire relativ uniformă a regiunilor țării cu instituții mass-media funcționale;
- securizare sesizabilă a spațiului mediatic național;
- un pluralism mediatic intern și extern real;
- un proces avansat de profesionalizare a domeniului, inclusiv prin eficiența sistemului de autoreglementare al mass-mediei;
- cadre competente de profesioniști pregătiți pentru toate categoriile de specialiști solicitați de piața media;
- centre de instruire continuă funcționale pentru angajații domeniului și pentru corpul academic al instituțiilor de formare de profil;
- un sistem de educație mediatică pus la punct în învățământul preuniversitar și universitar;
- cercetări, analize, expertize care pun diagnosticul exact al stării domeniului mediatic;
- date statistice suficiente, în măsură să faciliteze gestionarea în cunoștință de cauză a mass-mediei;
- condiții optime pentru dezvoltarea durabilă a mass-mediei pe principii democratice;

- sporirea rezistenței domeniului mediatic la provocările majore, generate de o multitudine de factori, inclusiv de avansarea tehnologiilor informaționale, dezvoltarea intelectului artificial, supraabundența informațională, crizele naționale, regionale sau globale etc.;
- un mediu informațional sănătos pentru fiecare cetățean și pentru întreaga societate.

Totodată, rezultatele implementării Programului pot genera beneficii indirecte, inclusiv:

- o cultură profesională și antreprenorială avansată în domeniul mediatic și transferul acesteia în domenii conexe, precum publicitatea comercială; producția audiovizuală și cinematografică; măsurarea audienței; comunicarea, în special cu deținătorii informațiilor de interes public etc. Transferul este posibil dat fiind faptul că mass-media, ca instituție socială, interacționează cu celelalte instituții sociale ale statului;
- prestigiul mass-mediei pe plan intern și pe plan extern odată cu avansarea în ratingul libertății presei, stabilit anual de organizații naționale și internaționale recunoscute;
- prestigiul mass-mediei pe plan intern și extern, generat de gradul înalt de garantare și asigurare a dreptului fundamental la libertatea de exprimare;
- progres social, generat de acțiuni informate, pornind de la axioma că diferența între acțiunile umane adecvate și inadecvate o face prezența sau lipsa informației de calitate.

V. ESTIMAREA RESURSELOR FINANCIARE

Fiecare entitate responsabilă va identifica și va planifica, în funcție de necesitate, cheltuielile necesare realizării Planului de acțiuni pentru implementarea Programului (în continuare – *Plan de acțiuni*).

Finanțarea acțiunilor prevăzute în prezentul Program se va face pe seama și în limita mijloacelor aprobate anual în bugetul public național, din veniturile colectate de instituțiile bugetare, precum și din mijloacele financiare ale proiectelor finanțate din surse externe, conform legislației.

VI. RISCURILE AFERENTE IMPLEMENTĂRII PROGRAMULUI

Prezentul Program este însoțit de un Plan de acțiuni complex, pe termen mediu, în a cărui realizare vor fi implicate atât entități din sectorul public, cât și din cel privat. Multitudinea de acțiuni prevăzute în Plan, interconexiunea acestora, precum și diversitatea entităților responsabile de realizarea acestora implică, în mod inevitabil, anumite riscuri, inclusiv:

- instabilitatea politică, ce poate afecta funcționarea ritmică a instituțiilor statului prin remanierele guvernamentale. Totodată, acest risc se poate manifesta prin trenarea adoptării, în termen și potrivit obiectivelor propuse, a modificărilor legislative necesare;
- reticența factorilor decidenți la probleme ce vizează mass-media, precum și reticența furnizorilor de servicii media față de schimbări. Reformele veritabile pot fi realizate doar prin consensul comun al autorității legislative, instituțiilor de reglementare/supraveghere și al reprezentanților furnizorilor de servicii media;
- riscul lipsei de consecvență în implementarea acțiunilor planificate pentru o durată mai mare decât mandatul unei legislaturi sau mandatul unui guvern;
- capacitatea limitată de prognozare și alocare a resurselor (financiare, materiale, umane) necesare implementării Programului. Realizarea cu succes a Programului implică atât resurse financiare, cât și resurse umane profesionale pentru prognozarea cheltuielilor necesare, pentru coordonarea acestora cu instituțiile relevante la adoptarea bugetului de stat, precum și în vederea obținerii asistenței tehnice externe;
- imprevizibilitatea evoluției crizei regionale, care poate menține în prim-plan alte priorități.

VII. AUTORITĂȚI/INSTITUȚII IMPLICATE ÎN IMPLEMENTAREA PROGRAMULUI

Prezentul Program urmează să fie implementat prin efortul conjugat al legislativului, executivului, instituțiilor de reglementare/supraveghere, organizațiilor de profil ale societății civile, precum și prin implicarea directă a instituțiilor mass-media. Astfel, de realizarea acțiunilor prevăzute în Planul de acțiuni vor fi responsabile, în comun sau individual, după caz:

- comisia/comisiile parlamentare de profil;
- Cancelaria de stat;
- Ministerul Culturii;
- Ministerul Educației și Cercetării;
- Ministerul Justiției;
- Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării;
- Ministerul Finanțelor;
- Consiliul Audiovizualului;
- Consiliul de supraveghere și dezvoltare al furnizorului public național de servicii media;
- Consiliul Concurenței;
- Biroul Național de Statistică;
- Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală;

- Asociația Agențiilor de Publicitate;
- Consiliul de Presă;
- furnizorii de servicii media și asociațiile profesioniștilor din domeniul mediatic;
- instituțiile de formare inițială și continuă și de profesionalizare în domeniul mediatic.

VIII. PROCEDURI DE RAPORTARE, MONITORIZARE ȘI EVALUARE

Programul va fi implementat prin Planul de acțiuni pentru anii 2023–2026. Pentru fiecare acțiune din respectivul plan sunt stabilite termenul de realizare, autoritățile/instituțiile responsabile și indicatorii de monitorizare care reflectă rezultatele scontate. Monitorizarea, evaluarea și raportarea implementării Programului se realizează într-un cadru instituțional, în baza metodologiei de monitorizare și evaluare, prin prisma măsurilor concrete reflectate în Planul de acțiuni.

1. Cadrul instituțional

Responsabilitatea pentru monitorizarea Programului și a Planului de acțiuni, dar și pentru raportare, le revine: 1) entităților implementatoare; 2) persoanelor desemnate responsabile din cadrul entităților implementatoare – „punctul focal”; 3) grupului de monitorizare; 4) comisiei parlamentare de profil.

Entitățile implementatoare sunt identificate în Planul de acțiuni. Acestea vor asigura reflectarea obiectivelor și a măsurilor/acțiunilor din Program și din Planul de acțiuni în planurile instituționale anuale de activitate și vor planifica resursele financiare necesare pentru executarea acestora.

Persoanele responsabile din cadrul entităților implementatoare – „punctul focal” (în continuare – *persoane responsabile*) vor fi desemnate prin ordinul intern al conducătorului fiecărei entități implementatoare. Numirea persoanelor responsabile va permite facilitarea comunicării între instituțiile implementatoare și secretariatul grupului de monitorizare. Persoanele responsabile vor asigura furnizarea tuturor informațiilor necesare/relevante și prezentarea rapoartelor entităților implementatoare privind gradul de implementare a Programului.

Entitățile implementatoare au sarcina de a asigura o continuitate în activitatea persoanelor responsabile și, după caz, reducerea volumului de lucru al acestora astfel încât să se concentreze pe implementarea Programului și a Planului de acțiuni, pe comunicarea cu grupul de monitorizare, pe pregătirea și furnizarea informațiilor necesare.

Grupul de monitorizare va fi constituit, prin decizia comisiei parlamentare de profil, din reprezentanți ai entităților implementatoare și reprezentanți ai societății civile. În sarcina grupului de monitorizare va fi evaluarea anuală/semestrială a gradului de implementare a Programului și a Planului de acțiuni, potrivit metodologiei de monitorizare și evaluare a implementării acestora. Grupul de monitorizare va semnala riscurile de executare tardivă sau de neexecutare a măsurilor din Planul de acțiuni.

Comisia parlamentară de profil (Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media) va reprezenta nivelul superior în activitatea de monitorizare și raportare privind gradul de implementare a Programului și a Planului de acțiuni. Comisia parlamentară de profil va organiza audieri anuale privind gradul de implementare a Programului și a Planului de acțiuni. În cadrul audierilor vor fi prezentate rapoartele anuale privind gradul de implementare a Programului și a Planului de acțiuni și, după caz, rapoartele alternative ale organizațiilor societății civile, cu identificarea progresului atins în implementarea acestora, dar și a deficiențelor constatate în procesul implementării.

Ca urmare a audierilor anuale, comisia parlamentară de profil își va elabora propriul raport, care urmează să constate progresele, insuccesele și provocările în implementarea Programului. Raportul va conține recomandări pentru entitățile implementatoare care au admis tergiversări la realizarea acțiunilor sau nu au realizat acțiunile stabilite.

2. Metodologia de monitorizare și evaluare a implementării Programului și a Planului de acțiuni

Monitorizarea și evaluarea implementării Programului și a Planului de acțiuni se face în vederea identificării progreselor înregistrate în implementare, a constatării și remedierii deficiențelor apărute în cursul implementării obiectivelor/măsurilor, precum și în vederea creșterii gradului de cunoaștere, înțelegere și implementare a acestora.

Grupul de monitorizare va elabora (cu suportul partenerilor) și va aproba metodologia de monitorizare și evaluare a implementării Programului și a Planului de acțiuni după consultarea părților interesate.

4. Evaluarea și raportarea implementării Programului și a Planului de acțiuni

Evaluarea implementării Programului și a Planului de acțiuni se va face în temeiul următoarelor criterii:

- indicatori de monitorizare (de produs/rezultat și de impact) cantitativi și calitativi, stabiliți pentru fiecare acțiune îndreptată spre atingerea obiectivelor specifice și a celor generale;
- respectarea termenelor planificate de realizare a fiecărei acțiuni;
- suficiența și eficiența utilizării resurselor alocate pentru realizarea acțiunilor.

Indicatorii cantitativi de monitorizare reflectă, de regulă, numărul de acțiuni (expertize, proiecte de lege, monitorizări, controale, cursuri etc.) realizate în raport cu numărul de acțiuni planificate.

Indicatorii calitativi de monitorizare reflectă, de regulă, eficiența și impactul acțiunilor planificate și realizate sau absența acestora. De exemplu, la evaluarea documentelor elaborate sau adoptate, indicatorul calitativ stabilește gradul de conformitate al acestora cu legislația națională, cea a Uniunii Europene și, după caz, cu bunele practici internaționale. La evaluarea aplicării normelor, a prevederilor legale etc., criteriul calitativ stabilește impactul real și relevant al acțiunii. „Relevant” în cazul de față semnifică impactul în măsură să contribuie ori să conducă la atingerea scopului acțiunii. „Relevant” este în opoziție cu scopul în sine ori cu acțiunea formală.

Termenele de realizare, drept criteriu de evaluare, oferă posibilitatea implementării coerente și consecutive a acțiunilor planificate în timp. Totodată, criteriul respectiv permite intervenții oportune în cazul în care termenele de realizare sunt anticipate sau tergiversate. Eventualele abateri de la termenele planificate de realizare a acțiunilor își vor găsi reflectarea în rapoarte, împreună cu explicațiile de rigoare și cu propunerile de remediere a situației.

Criteriul al treilea – „suficiența și eficiența resurselor”, este necesar pentru a determina, pe de o parte, fezabilitatea acțiunilor planificate și, pe de altă parte, capacitatea entităților implementatoare de a asigura financiar realizarea acțiunilor. Progresul sau regresul pe acest segment va fi, de asemenea, reflectat în rapoarte împreună cu motivările și argumentările ce se impun.

Rapoartele privind implementarea Programului și a Planului de acțiuni se prezintă grupului de monitorizare de către entitățile implementatoare anual, până la data de 15 a lunii următoare celei în care termenul devine scadent.

Raportul de evaluare finală se elaborează după expirarea perioadei de implementare a Programului, în acesta fiind enumerați factorii ce au contribuit la succes sau eșec, la sustenabilitatea rezultatelor și la impactul Programului și al Planului de acțiuni. În baza Raportului de evaluare finală este elaborat și adoptat un nou program și un nou plan de acțiuni.

**Planul de acțiuni
pentru implementarea Programului național de dezvoltare a mass-mediei pentru anii 2023–2026**

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Termen de realizare	Autorități/instituții responsabile
1	2	3	4	5	6
Obiectivul general 1. Un cadru normativ suficient și eficient de reglementare a activității mass-mediei, care să asigure funcționarea acesteia pe principii democratice și într-un spațiu mediatic securizat					
<i>Obiectivul specific 1.1. Îmbunătățirea cadrului normativ de reglementare a activității mass-mediei</i>	1.1.1. Expertizarea unor legi (Legea presei nr. 243/1994, Legea nr. 54/2003 privind contracararea activității extremiste, Legea locală a UTA Gagauz-Yeri nr. 66/2007 cu privire la radio și televiziune etc.) pentru a se determina gradul de conformitate al acestora cu legislația națională și cu cea a Uniunii Europene și, în special, dacă acestea respectă principiul libertății mass-mediei și principiul libertății de exprimare. Elaborarea proiectelor de acte normative care asigură transparența actelor UE	Expertize elaborate; consultarea publică a expertizelor elaborate; identificarea opțiunilor de modificare a unor prevederi	În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	2023–2024	Comisiile parlamentare de profil; asociațiile profesioniștilor din domeniul mediatic; Centrul de armonizare a legislației
<i>Obiectivul specific 1.2. Modificarea legislației existente de o manieră care să răspundă realităților și necesităților din domeniul</i>	1.1.2. Elaborarea, consultarea și adoptarea proiectelor de lege privind modificarea legislației expertizate 1.2.1. Elaborarea și promovarea proiectului de lege pentru modificarea cadrului normativ conex Legii nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public	Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și consultat public; proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament Proiect de lege elaborat și consultat public; proiect de lege definitivat; proiect de lege adoptat de Parlament	În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	2023–2024	Comisiile parlamentare de profil; Ministerul Justiției
	1.2.2. Elaborarea și promovarea proiectului de lege de modificare a Codului serviciilor media audiovizuale pentru a asigura	Proiect de lege elaborat și consultat public;	În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	2023	Ministerul Justiției; comisiile parlamentare de profil; asociațiile profesioniștilor din domeniul mediatic
				2023	Comisia parlamentară de profil;

	conformitatea prevederilor acestuia cu actele normative ale UE în domeniu	proiect de lege adoptat de Parlament	legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe		Consiliul Audiovizualului; asociațiile profesioniștilor din domeniul mediatic
	1.2.3. Elaborarea și adoptarea de către Consiliul Audiovizualului și Consiliul de supraveghere și dezvoltare al TRM a cadrului normativ secundar, prevăzut de Codul serviciilor media audiovizuale (actele normative privind comunicările comerciale audiovizuale; privind protejarea spațiului audiovizual național; privind asigurarea transparenței propriei activități; metodologiile de monitorizare a conținuturilor serviciilor media audiovizuale liniare și neliniare, ale serviciilor de platformă de partajare a materialelor video; metodologiile de monitorizare a pluralismului audiovizual și a respectării normelor privind remedierea pozițiilor dominante în formarea opiniei publice etc.)	Numărul de acte normative elaborate și adoptate; calitatea actelor normative adoptate (conformitatea cu legislația și cu bunele practici)	În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	2023-2024	Consiliul Audiovizualului; Consiliul de supraveghere și dezvoltare al TRM
	1.2.4. Elaborarea și promovarea cadrului normativ secundar de reglementare a activității presei scrise și online, în corespundere cu legislația primară și cu standardele UE	Proiecte de acte normative elaborate și consultate public; calitatea actelor normative aprobate/adoptate	În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	2023-2024	Comisia parlamentară de profil; asociațiile profesioniștilor din domeniul mediatic
	1.2.5. Analiza modului de aplicare a Legii nr. 62/2022 cu privire la publicitate; elaborarea și adoptarea modificărilor la aceasta, în funcție de necesitate	Legea îmbunătățită	În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	2023	Comisiile parlamentare de profil
<i>Obiectivul specific 1.3.</i> Asigurarea unui control parlamentar sistematic asupra implementării corespunzătoare a legislației din domeniu	1.3.1. Desfășurarea de audieri privind activitatea autorităților responsabile de implementarea politicilor publice în domeniul media în comisia parlamentară de profil	Numărul de audieri desfășurate; componența participanților; calitatea și transparența audierilor; relevanța rezultatelor audierilor (numărul de decizii/hotărâri adoptate,	În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	Anual	Comisia parlamentară de profil

			gradul și calitatea implementării deciziilor)					
	1.3.2. Audierea și dezbateră raportului de activitate al Consiliului Audiovizualului și al Consiliului de supraveghere și dezvoltare al TRM		Componenta și reprezentativitatea participanților; calitatea și transparența audierilor; relevanța rezultatelor audierilor	În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	Anual	Comisia parlamentară de profil		
Obiectivul specific 1.4. Sporirea capacităților profesionale și instituționale ale reprezentanților autorităților responsabile de implementarea eficientă a legislației din domeniu	1.4.1. Elaborarea și adoptarea unui mecanism cu proceduri, reguli și criterii clare, exacte, previzibile, măsurabile și transparente de recrutare a celor mai indicate persoane în componența autorităților responsabile de implementarea politicilor publice în domeniul mediativ		Regulamente de concurs adoptate și făcute publice; calitatea regulamentelor	În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	2023	Comisia parlamentară de profil		
	1.4.2. Punerea în practică a regulamentelor de concurs în scopul recrutării celor mai indicate persoane în componența autorităților responsabile de implementarea politicilor publice în domeniul mediativ		Gradul de corectitudine și de transparență a concursurilor; calitatea persoanelor recrutate	În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	2023-2026	Comisia parlamentară de profil		
	1.4.3. Organizarea instruirilor pentru angajații autorităților responsabile de implementarea politicilor publice în domeniul mediativ în cadrul Centrului de instruire continuă al TRM		Numărul de cursuri înmate pe an; numărul de angajați instruiți; randamentul persoanelor instruite	În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	2023-2026	Comisia parlamentară de profil; Consiliul de supraveghere și dezvoltare al TRM		
	1.4.4. Preluarea și implementarea practicilor avansate de gestionare a domeniului mediativ		Numărul de vizite de documentare; numărul de rapoarte privind rezultatele vizitelor, făcute publice; numărul cazurilor de implementare a practicilor avansate; impactul implementării practicilor avansate	În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	2023-2026	Consiliul Audiovizualului; Consiliul de supraveghere și dezvoltare al TRM		
	1.4.5. Elaborarea, adoptarea și implementarea transparentă a planurilor strategice de dezvoltare și a planurilor anuale operaționale		Planurile strategice de dezvoltare consultate public, adoptate și publicate;	În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat;	2023-2026	Consiliul Audiovizualului;		

<p><i>Obiectivul specific 1.5.</i> Monitorizarea sistematică a modului de implementare a legislației din domeniul în vederea identificării gradului de executare a actelor normative și, după caz, elaborarea unor recomandări privind remedierea eventualelor consecințe negative sau intervenții corepunzătoare pe segmentele problematice</p>	<p>1.5.1. Asigurarea activității transparente și raportarea periodică a modului în care este completată și implementată legislația privind mass-media</p> <p>1.5.2. Elaborarea și aplicarea unui mecanism intern eficient de monitorizare sistematică a modului în care este implementată legislația privind mass-media și intervenții corepunzătoare în funcție de rezultatele monitorizării</p> <p>1.5.3. Monitorizarea externă sistematică a implementării legislației privind mass-media</p>	<p>gradul de realizare a planurilor</p> <p>Numărul și periodicitatea rapoartelor făcute publice; calitatea rapoartelor</p> <p>Metodologii adoptate și publicitate; servicii funcționale de monitorizare; numărul și periodicitatea rapoartelor de monitorizare; numărul deficiențelor atestate și modalitățile de remediere a efectelor negative; relevanța și calitatea intervențiilor</p> <p>Numărul și periodicitatea rapoartelor de monitorizare; relevanța rezultatelor și a recomandărilor; reacția la recomandări (numărul de recomandări implementate corespunzător)</p>	<p>bugetul de stat; surse externe</p> <p>În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe</p> <p>În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe</p> <p>În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe</p>	<p>2023–2026, anual</p> <p>2023–2026</p> <p>2023–2026</p> <p>2023–2026</p>	<p>Consiliul de supraveghere și dezvoltare al TRM</p> <p>Comisia parlamentară de profil; Consiliul Audiovizualului, Consiliul de supraveghere și dezvoltare al TRM</p> <p>Comisia parlamentară de profil; Consiliul Audiovizualului; Consiliul de supraveghere și dezvoltare al TRM</p> <p>Comisia parlamentară de profil; asociațiile profesioniștilor din domeniul mediatic</p>
<p>Obiectivul general 2. Un cadru juridico-economic suficient și eficient, care să asigure gestionarea mass-mediei ca a unui agent economic specific în condițiile economiei de piață și ale concurenței loiale, menit să fortifice sustenabilitatea economico-financiară a mass-mediei și, drept consecință firească, independența ei editorială</p>					
<p><i>Obiectivul specific 2.1.</i> Ajustarea cadrului juridico-economic național astfel încât să se asigure o activitate economică eficientă a instituțiilor mass-media</p>	<p>2.1.1. Elaborarea și adoptarea modificărilor la legislație, care să prevadă, cel puțin: un Registru al instituțiilor mass-media; transparența regimului de proprietate al instituțiilor mass-media; transparența surselor de finanțare a instituțiilor mass-media</p> <p>2.1.2. Analiza modului de aplicare a Legii nr. 230/2022 privind dreptul de autor și drepturile conexe, în aspectele ce vizează domeniul mediatic</p>	<p>Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și consultat public; proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament</p> <p>Analiza efectuată</p>	<p>În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe</p> <p>În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat;</p>	<p>2023–2024</p> <p>2024</p>	<p>Comisia parlamentară de profil; asociațiile profesioniștilor din domeniul mediatic</p> <p>Comisia parlamentară de profil; AGEPI</p>

<p><i>Obiectivul specific 2.2.</i> Ajustarea legislației cu privire la ajutorul de stat în scopul fortificării sustenabilității economico-financiare a mass-mediei, în special a celei locale</p>	<p>2.1.3. Inițierea și organizarea unor programe de master pentru formarea profesională continuă (de perfecționare, specializare, recalificare) a cadrelor de manageri media</p>	<p>Numărul de programe de master și de formare profesională continuă în managementul media autorizate/acreditate; numărul de manageri media pregătiți/instruiți; numărul de absolvenți angajați; numărul de programe ajustate</p>	<p>bugetul de stat; surse externe În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe</p>	<p>Începând cu 2023</p>	<p>Ministerul Educației și Cercetării; Ministerul Culturii; instituțiile cu facultăți/centre de instruire de profil; asociațiile profesioniștilor din domeniul mediatic; Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC)</p>
<p>2.2.1. Amendarea cadrului legal în vederea facilitării accesului mass-mediei locale/regionale la ajutoarele de stat</p>	<p>2.1.4. Soluționarea problemei spațiilor nefolosite de redacții în Complexul „Casa Presei” și în Casa Radio</p>	<p>Calitatea soluțiilor identificate; impactul soluțiilor</p>	<p>În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe</p>	<p>2023–2026</p>	<p>Cancelaria de Stat; Agenția Proprietății Publice; Consiliul de supraveghere și dezvoltare al TRM; comisia parlamentară de profil</p>
<p>2.2.2. Elaborarea, adoptarea și punerea în practică a cadrului normativ necesar pentru crearea sistemului național de susținere a mass-mediei în scopul încurajării abordării</p>	<p>2.1.5. Evaluarea sistematică și transparentă a activității economico-financiare a mass-mediei în scopul prevenirii și contracarării apariției unor poziții dominante în formarea opiniei publice</p>	<p>Numărul anual de evaluări; relevanța și transparența evaluărilor; calitatea intervențiilor în funcție de rezultatele evaluărilor</p>	<p>În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe Fără costuri</p>	<p>Începând cu 2023</p>	<p>Consiliul Concurenței; Consiliul Audiovizualului</p>
<p>2.2.2. Elaborarea, adoptarea și punerea în practică a cadrului normativ necesar pentru crearea sistemului național de susținere a mass-mediei în scopul încurajării abordării</p>	<p>2.2.1. Amendarea cadrului legal în vederea facilitării accesului mass-mediei locale/regionale la ajutoarele de stat</p>	<p>Proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat și consultat public; proiect de modificare a cadrului normativ, adoptat de Parlament; numărul de beneficiari; impactul amendamentelor</p>	<p>În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat;</p>	<p>2023–2026</p>	<p>Comisiile parlamentare de profil; Consiliul Concurenței</p>
<p>2.2.2. Elaborarea, adoptarea și punerea în practică a cadrului normativ necesar pentru crearea sistemului național de susținere a mass-mediei în scopul încurajării abordării</p>	<p>2.2.2. Elaborarea, adoptarea și punerea în practică a cadrului normativ necesar pentru crearea sistemului național de susținere a mass-mediei în scopul încurajării abordării</p>	<p>Proiect de lege elaborat și consultat public; proiect de lege adoptat de Parlament;</p>	<p>În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat;</p>	<p>2024–2026</p>	<p>Comisia parlamentară de profil;</p>

	subiectelor și problemelor din domeniile de interes social general și în vederea sprijinirii investigațiilor jurnalistice în probleme de interes public	sistem funcțional	bugetul de stat; surse externe		Ministerul Culturii; asociațiile profesioniștilor din domeniul mediatic
<p>Obiectivul specific 2.3. Asigurarea implementării corespunzătoare a legislației, care să prevină apariția de poziții dominante în formarea opiniei publice și să încurajeze concurența loială în domeniul mediatic și în cel al publicității comerciale</p>	<p>2.3.1. Organizarea, în comisiile parlamentare de profil, a audierilor publice periodice ale Consiliului Concurenței și Consiliului Audiovizualului vizând concurența în domeniul mediatic</p> <p>2.3.2. Prezentarea și dezbateră publică a rapoartelor periodice privind implementarea legislației economice cu referire la concurența în domeniul mediatic</p>	<p>Numărul de audieri desfășurate; calitatea și transparența audierilor; numărul de decizii luate; numărul de decizii executate; modul de executare a deciziilor (relevanța rezultatelor)</p> <p>Numărul de rapoarte publice pe an; calitatea rapoartelor; numărul și relevanța recomandărilor formulate în dezbaterile publice; reacția la recomandări</p>	Fără costuri	2023–2026	Comisiile parlamentare de profil
<p>Obiectivul specific 2.4. Asigurarea unui control parlamentar și a unei monitorizări sistematice a modului în care este pusă în practică legislația în domeniul</p>	<p>2.4.1. Organizarea periodică, la comisiile parlamentare de profil, a audierii reprezentanților autorităților responsabile de implementarea politicilor economice în domeniul mediatic (Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Finanțelor, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Culturii, Consiliul Concurenței, Consiliul Audiovizualului etc.)</p> <p>2.4.2. Fortificarea cooperării instituționale între autoritățile responsabile de domeniul concurenței și de gestionarea domeniului audiovizualului</p> <p>2.4.3. Monitorizarea sistematică a activităților care pun în practică prevederile legislației economice cu referire la mass-media</p>	<p>Numărul de audieri desfășurate, calitatea și transparența audierilor; numărul de decizii luate; numărul de decizii executate; modul de executare a deciziilor (relevanța rezultatelor)</p> <p>Acorduri de cooperare încheiate; numărul de sesizări; reacția la sesizări; relevanța rezultatelor cooperării</p> <p>Numărul și profilul monitorizărilor pe an; relevanța rezultatelor și a recomandărilor; reacția la recomandări</p>	Fără costuri	2023–2026	Comisiile parlamentare de profil
			Fără costuri	2023–2026	Consiliul Concurenței; Consiliul Audiovizualului
			În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	2024–2026	Asociațiile profesioniștilor din domeniul mediatic

Obiectivul general 3. Un proces de profesionalizare a domeniului mediatic, care să răspundă necesităților mass-mediei, dar și provocărilor la care aceasta este supusă în noile condiții și realități					
<p><i>Obiectivul specific 3.1.</i> Asigurarea unei concordanțe maxime între cererea și oferta de competențe pe piața media</p>	<p>3.1.1. Ajustarea programelor de studii ale instituțiilor de învățământ superior la cele mai avansate elaborări teoretice și practice în domeniul mediatic, astfel încât să răspundă inclusiv provocărilor și riscurilor generate de evoluția tehnologiilor informaționale și de criza pandemică, să fortifice capacitatea de a reacționa operativ la nevoile de specialiști pe piața media mereu în schimbare, să ofere suficiente competențe și abilități de utilizare a noilor tehnologii, să asigure cunoașterea temeinică, la absolvire, cel puțin a unei limbi străine</p>	<p>Programe de instruire ajutate; calitatea absolvenților; numărul de absolvenți angajați</p>	<p>În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe</p>	<p>2024-2026</p>	<p>Ministerul Educației și Cercetării; asociațiile profesioniștilor din domeniul mediatic</p>
	<p>3.1.2. Stimularea motivației a înnoirii corpului de cadre didactice pentru a ajusta competențele lor la provocările reale ale domeniului mediatic</p>	<p>Gradul de motivare a ofertei; numărul de profesioniști angajați; competențele absolvenților; numărul de absolvenți angajați pe profil</p>	<p>În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe</p>	<p>2023-2026</p>	<p>Ministerul Educației și Cercetării; instituțiile de învățământ superior</p>
	<p>3.1.3. Dezvoltarea practicii de atragere a unor cadre didactice notorii din străinătate în procesul de instruire</p>	<p>Numărul de cadre didactice străine; numărul de cursuri ținute; calitatea cadrelor didactice și a cursurilor</p>	<p>În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe</p>	<p>2023-2026</p>	<p>Ministerul Educației și Cercetării; instituțiile de învățământ superior</p>
	<p>3.1.4. Constituirea și dezvoltarea de grupuri academice cu predare în limbi de circulație europeană/internațională</p>	<p>Numărul de grupuri academice; numărul de studenți și de absolvenți; numărul de absolvenți angajați pe profil</p>	<p>În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe</p>	<p>Începând cu 2025</p>	<p>Ministerul Educației și Cercetării; instituțiile de învățământ superior</p>
	<p>3.1.5. Promovarea mobilității academice internaționale cu instituții de învățământ superior din țări avansate în domeniul media și motivarea absolvenților să revină și să se angajeze în țară</p>	<p>Numărul de studenți; numărul de țări partenere; oferta pentru absolvenți; numărul de absolvenți reveniți și angajați pe profil</p>	<p>În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe</p>	<p>2023-2026</p>	<p>Ministerul Educației și Cercetării; instituțiile cu facultăți/centre de instruire de profil</p>
	<p>3.1.7. Actualizarea periodică a Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților pentru</p>	<p>Nomenclatorul actualizat; corespunderea Nomenclatorului cu</p>	<p>În limita alocațiilor aprobate anual prin</p>	<p>Începând cu 2024</p>	<p>Ministerul Educației și Cercetării</p>

	pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior, ciclul I	necesitățile reale de pe piața media	legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe		
<i>Obiectivul specific 3.2.</i> Asigurarea instruirii continue atât a angajaților din domeniul mediativ, cât și a cadrelor academice din instituțiile de formare de profil	3.2.1. Sporirea capacităților Centrului de instruire continuă al TRM pentru a oferi servicii de profil angajaților din domeniul mediativ 3.2.2. Asigurarea funcționalității centrelor de formare continuă din cadrul instituțiilor de învățământ superior pentru cadrele didactice ale facultăților de profil	Numărul și calitatea formatorilor; oferta de cursuri a Centrului; numărul și „geografia” angajaților instruiți	În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	2023–2026	Consiliul de supraveghere și dezvoltare al TRM
<i>Obiectivul specific 3.3.</i> Dezvoltarea competențelor în materie de educație mediativă	3.3.1. Dezvoltarea continuă a cursurilor opționale de educație mediativă în învățământul preuniversitar și implementarea unui curs opțional de educație mediativă în învățământul universitar 3.3.2. Pregătirea cadrelor didactice și a curriculumului necesar pentru cursul de educație mediativă prin cursuri separate sau prin includerea subiectelor ce țin de educația mediativă în conținutul unităților de curs/modulelor de specialitate ale programelor pedagogice	Centre funcționale în instituțiile cu facultăți de profil; calitatea și suficiența programelor; numărul și profilul cadrelor didactice instruite; impactul instruirilor Numărul de instituții care oferă cursuri de educație mediativă; numărul de elevi/studenți instruiți	În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	2023–2026	Ministerul Educației și Cercetării; instituțiile cu facultăți/centre de instruire de profil
	3.3.3. Reactualizarea curriculumului „Educația pentru media” și pregătirea cadrelor didactice în baza curriculumului actualizat	Suficiența și calitatea curriculumului; suficiența și calitatea cadrelor didactice; unități de curs/module de specialitate în programele pedagogice modificate; numărul de cadre didactice pregătite Numărul de elevi care studiază disciplina; numărul de cadre didactice instruite	În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	2023–2024	Ministerul Educației și Cercetării; instituțiile de învățământ preuniversitar și universitar; asociațiile profesioniștilor din domeniul mediativ
				2025	Ministerul Educației și Cercetării

<p><i>Obiectivul specific 3.4.</i> Cercetarea complexă și aprofundată a domeniului mediatic</p>	<p>3.4.1. Stimularea cercetărilor științifice cu aplicabilitate practică în domeniul mediatic</p>	<p>Numărul de cercetări, inclusiv teze de licență, de masterat și de doctorat; numărul și relevanța cercetărilor; accesibilitatea cercetărilor; impactul cercetărilor</p>	<p>În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe</p>	<p>2023–2026</p>	<p>Ministerul Educației și Cercetării; Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare; Instituțiile cu facultăți/centre de instruire de profil; asociațiile profesioniștilor din domeniul mediatic</p>
<p><i>Obiectivul specific 3.5.</i> Fortificarea autoreglementării în domeniul mediatic</p>	<p>3.4.2. Cercetarea sistematică a necesităților domeniului mediatic și a pieței media, inclusiv a profilului sociodemografic al jurnalistului</p> <p>3.5.1. Fortificarea activității Consiliului de Presă și a Serviciului ombudsmanului al TRM</p> <p>3.5.2. Încurajarea jurnalismului de calitate și contracararea fenomenelor negative atestate în conținuturile mediatic</p> <p>3.5.3. Sprijinirea creării și funcționării asociațiilor de profesioniști în domeniul mediatic, inclusiv a patronatelor care, eventual, ar negocia salariul minim anual pentru angajații din domeniu</p>	<p>Numărul și relevanța studiilor vizând necesitățile domeniului; accesibilitatea studiilor; impactul studiilor</p> <p>Gradul de activism al Consiliului de Presă și al Serviciului ombudsmanului al TRM; eficiența activității; vizibilitatea activității</p> <p>Numărul și diversitatea modalităților de încurajare; numărul de persoane implicate în contracararea fenomenelor negative; numărul de instrumente noi create de verificare a informației; impactul acțiunilor</p> <p>Sprijinul acordat asociațiilor existente; numărul de asociații noi create; rezultatul negocierii anuale a salariului minim în domeniu</p>	<p>În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe</p> <p>În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe</p> <p>În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe</p> <p>În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe</p>	<p>2023–2026</p> <p>2023–2026</p> <p>2023–2026</p> <p>2023–2026</p>	<p>Ministerul Educației și Cercetării; instituțiile cu facultăți/centre de instruire de profil; asociațiile profesioniștilor din domeniul mediatic</p> <p>Consiliul de supraveghere și dezvoltare al TRM; Consiliul de Presă</p> <p>Asociațiile profesioniștilor din domeniul mediatic; Consiliul de Presă</p> <p>Asociațiile profesioniștilor din domeniul mediatic</p>

	3.5.4. Stimularea participării asociațiilor de profesioniști la elaborarea, implementarea și monitorizarea implementării politicilor publice în domeniul mediatic	Numărul, calitatea și finalitatea elaborărilor; numărul, calitatea și finalitatea monitorizărilor; vizibilitatea și impactul acțiunilor	În limita alocațiilor aprobate anual prin legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	2023–2026	Asociațiile profesioniștilor din domeniul mediatic
--	---	---	---	-----------	--

SINTEZA AMENDAMENTELOR

la proiectul de hotărâre pentru aprobarea Programului național de dezvoltare a mass-mediei pentru anii 2023-2026
(nr.111 din 25.04.2023)

Nr. crt.	Punctul din proiect	Textul părții constitutive a proiectului de act legislativ la care se propun amendamente, propuneri, obiecții	Autorul amendamentului/propunerii/obiecției	Conținutul amendamentului propunerii, obiecției	Rezultatul examinării de către comisia sesizată în fond
1		2. HOTĂRÂRE pentru aprobarea Programului național de dezvoltare a mass-mediei pentru anii 2023-2026 și a Planului de acțiuni privind implementarea acestuia	3. Guvernul	4. Se propune excluderea din denumire a sintagmei „cu privire la aprobarea planului de acțiuni”, deoarece programul, prin definiție, include planul.	5. Se acceptă
2			Guvernul	Se propune substituirea perioadei termenului de implementare a Programului din „2023-2026” în perioada „2024-2027”, deoarece anul 2023 este în desfășurare.	Nu se acceptă Unele activități de îmbunătățire a cadrului legal sunt prevăzute pentru 2023.
3			Guvernul	Se propune renumerotarea capitolelor, punctelor, subpunctelor (redacțional). Pe tot parcursul textului sintagmele „modificarea și completarea legislației”, „completarea, ajustarea și modificarea legislației” se vor substitui cu textul: „modificarea legislației” Se propune excluderea trimiterilor/notelor de subsol	Se acceptă
4	Art.1	Art. 1. – Se aprobă: - Programul național de dezvoltare a mass-mediei pentru anii 2023-2026, conform anexei nr.1; - Planul de acțiuni privind implementarea Programului național de	Guvernul	Art.1 va avea următorul conținut: ” Art. 1. – Se aprobă: - Programul național de dezvoltare a mass-mediei pentru anii 2023-2026, conform anexei nr.1.”	Se acceptă

5	Art.3	dezvoltare a mass-mediei pentru anii 2023-2026, conform anexei nr.2. Art.3. – Implementarea Programului național menționat se va efectua din contul și în limitele alocațiilor prevăzute în bugetul de stat aprobat al autorităților și instituțiilor implicate, inclusiv din contul asistenței financiare externe, precum și din alte surse neinterzise de lege.	Guvernul	Art.3 va avea următorul conținut: Art.3. –Finanțarea acțiunilor Programului național de dezvoltare a mass-mediei pentru anii 2023-2026 se va efectua din contul și în limitele alocațiilor aprobate în aceste scopuri în bugetele autorităților/instituțiilor implicate, precum și din alte surse, conform legislației.	Se acceptă
6	Anexa nr.1		Guvernul	Se propune inserarea parafei de aprobare în colțul drept, pe prima pagină a Programului, după cum urmează: „Aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 2023”	Se acceptă
7	Anexa nr.1 Cap.I	1. Reglementarea juridică. „În cazul în care în legislația națională există o definiție juridică pentru noțiunea de „defăimare”, precum și norme de reglementare corespunzătoare, cel mai indicat ar fi ca art. 70 din Codul contravențional să fie eliminat.” Notă: abrogarea art.70 din Codul Contravențional determină încalcarea prevederilor art.32 alin.(2) din Constituția RM	DGJ	Se propune textul în următoarea redacție: „În cazul în care în legislația națională există o definiție juridică pentru noțiunea de „defăimare”, precum și norme de reglementare corespunzătoare, se impune analiza modificărilor necesare a prevederilor menționate din Codul contravențional.”	Se acceptă
8	Anexa nr.1 Cap.I pct.2	Legislația națională reglementează raporturile ce apar la crearea și valorificarea operelor literare, artistice și științifice (drept de autor), a interpretărilor, fonogramelor, video gramelor și emisiunilor organizațiilor de difuziune (drepturi conexe). Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe nr. 139 din 02.07.2010, transpune în legislația națională	Guvernul	Textul va avea următorul conținut: „Legislația națională reglementează raporturile ce apar la crearea și utilizarea operelor din domeniul literare, artistice și științifice (drept de autor), a interpretărilor, fonogramelor, videogramelor și emisiunilor organizațiilor de radiodifuziune și televiziune (drepturi conexe). Legea nr.230/2022 privind dreptul de autor și	Se acceptă

		<p>prevederi-cheie ale câtorva directive europene. În 2022 a fost aprobată Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe, prin care normele juridice naționale sunt aduse în concordanță cu directiva (UE) 2019/790 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind dreptul de autor și drepturile conexe pe piața unică digitală.</p>		<p>drepturile conexe, în vigoare din 09.10.2022 (cu excepția prevederilor art.77, care vor intra în vigoare la 01.01.2025), aprobată în vederea armonizării prevederilor legislației din domeniul dreptului de autor și drepturilor conexe la reglementările acquis-ului Uniunii Europene relevant, transpune un șir de directive europene din domeniu, inclusiv transpune parțial, Directiva (UE) 2019/790 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind dreptul de autor și drepturile conexe pe piața unică digitală și de modificare a Directivelor 96/9/CE și 2001/29/CE (text cu relevanță pentru SEE), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 130 din 17 mai 2019.”</p>	
9	<p>Anexa nr.1 Cap.I pct.2</p>	<p>2. Gestionarea domeniului ”imperfecțiunea prevederilor legislației care a generat precondiții pentru apariția practicilor anticoncurențiale”</p> <p>3. Procesul de profesionalizare</p>	<p>Consiliul Concurenței</p>	<p>Se propune excluderea vulnerabilității din textul Programului</p>	<p>Nu se acceptă</p>
10	<p>Anexa nr.1 Cap.I pct.3</p>		<p>Guvernul Pag.7</p>	<p>Se propune completarea pct.3 cu textul: „Cu privire la procesul de formare a specialiștilor din domeniul media, potrivit Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților în învățământul superior, elaborat în baza recomandărilor Clasificării Internaționale Standard a Educației, perfectat de Comisia Europeană în vederea implementării uniforme a cadrului normativ al formării profesionale, în domeniul audiovizualului și producției media se formează specialiști la 8 programe de studii superioare de licență: Regie film și TV, Imagine film și TV, Fotografie artistică, Producție film și TV, Comunicare audiovizuală, Producție</p>	<p>Se acceptă</p>

				multimedia, Designul jocurilor, Animație, ultimele trei fiind specialități noi inițiate în anul 2022. Totodată, la domeniul <i>Jurnalism și informare</i> sunt organizate 2 specialități: <i>Jurnalism și procese mediatice și Comunicare și relații publice.</i> "		
11	Anexa nr.1 Cap.I pct.3	Probleme existente pe dimensiunea gestionării mass-mediei - Cercetarea insuficientă a domeniului mediativ, în pofida corpului numeros de savanți titulari.	Guvernul	Se propune substituirea textului în următoarea redacție: - "Cercetarea insuficientă a domeniului mediativ și resursele modeste alocate în susținerea acestor activități."	Se acceptă	
12	Anexa nr.1 Cap.I pct.3	2. Instituții formative conservatoare - În pofida numărului mare de cercetători în domeniu, se atestă o lipsă a cercetărilor necesare pentru ajustarea programelor formative la necesitățile reale ale domeniului;	Guvernul	Se propune textul în următoarea redacție: - "Se atestă o insuficiență a cercetărilor necesare pentru ajustarea programelor de formare la necesitățile reale ale domeniului;"	Se accepta	
13	Anexa nr.1 Cap.I pct.3	3. Codurile de conduită profesională funcționează cu eficiență redusă. Lipsa tradiției, în care cetățeanul, când nu este mulțumit de conținutul mediativ ce i se oferă, să ia atitudine, să bată în toate clopotele, să sesizeze autoritățile de reglementare sau entitățile de autoreglementare a presei.	Guvernul	Se propune substituirea cu următorul text: - „lipsa unei tradiții de manifestare a atitudinii din partea cetățenilor atunci, când produsul mediativ este oferit cu încălcări deontologice din domeniul jurnalismului, fie după formă sau conținut. Cetățenii sesizează foarte rar autoritățile de reglementare sau entitățile de autoreglementare a presei.	Se acceptă	
14	Anexa nr.1 Cap.II	II. OBIECTIVELE GENERALE ȘI SPECIFICE ȘI MĂSURILE NECESARE PENTRU REALIZAREA ACESTORA	Guvernul	Se propune redenumirea Cap.II după cum urmează:	Se acceptă	

	"CAPITOLUL II. OBIECTIVELE GENERALE ȘI OBIECTIVELE SPECIFICE"			
15	<p>Anexa nr.1 Cap.II</p> <p>Obiectiv general 2, măsura de realizare 2):</p> <p>2) Elaborarea și aprobarea cadrului normativ în vederea implementării legii privind atragerea investițiilor străine în domeniul producției de film și alte opere audiovizuale</p>	Guvernul	Se propune a fi exclusă	Se acceptă
16	<p>Anexa nr.1 Cap.II</p> <p>Obiectiv 3, măsuri de realizare 4):</p> <p>4) Introducerea unui curs de educație pentru media în învățământul preuniversitar și universitar.</p>	Guvernul	Textul va avea următorul conținut: „4) Introducerea unui curs, a unor module sau a subiectelor ce țin de educația pentru media în învățământul primar, gimnazial, liceal, profesional tehnic, superior.”	Se acceptă
17	<p>Anexa nr.1 Cap IV</p> <p>IV. ESTIMAREA RESURSELOR FINANCIARE</p> <p>Fiecare entitate responsabilă va identifica și va planifica, în funcție de necesitate, fondurile necesare realizării Planului de acțiuni, atât din surse bugetare proprii, cât și din accesarea asistenței oferite de partenerii de dezvoltare.</p>	Guvernul	Capitolul IV va avea următorul conținut: „Fiecare entitate responsabilă va identifica și va planifica, în funcție de necesitate, cheltuielile necesare realizării Planului de acțiuni pentru implementarea Programului. Finanțarea acțiunilor prevăzute în cadrul prezentului Program național se va efectua din contul și în limitele mijloacelor aprobate anual în bugetul public național, din veniturile colectate de către instituțiile bugetare, precum și din resursele proiectelor finanțate din surse externe, conform legislației.”	Se acceptă
18	<p>Anexa nr.2 Planul de acțiuni</p> <p>Obiectivul specific 1.1. Elaborarea și adoptarea de noi acte normative juridice care să completeze legislația existentă</p> <p>Obiectivul specific 1.2. Completarea, ajustarea și modificarea legislației existente de o manieră care să răspundă realităților și necesităților domeniului</p>	Guvernul	Se propune stabilirea unui singur obiectiv în următoarea redacție a obiectivului specific 1.1: „Obiectivul specific 1.1. Îmbunătățirea cadrului normativ de reglementare a activității mass-mediei”	Se acceptă

19	Anexa nr.2 Planul de acțiuni	Obiectivul specific 1.1. Elaborarea și adoptarea de noi acte normative juridice care să completeze legislația existentă	DGJ	Se propune includerea Centrului de armonizare a legislației ca instituție responsabilă de realizarea obiectivului specific menționat	Se acceptă
20	Anexa nr.2 Planul de acțiuni	Obiectivul specific 1.1 Acțiunea 1.1.2 1.1.2 Consultarea publică a expertizelor elaborate, identificarea opțiunilor de modificare	Guvernul	Se propune acțiunea 1.1.2 a fi exclusă și plasată în calitate de indicator de monitorizare al acțiunii 1.1.1 cu următorul text: „Consultarea publică a expertizelor elaborate, identificarea opțiunilor de modificare.”	Se acceptă
21	Anexa nr.2 Planul de acțiuni O.s.1.2	Obiectivul specific 1.2. Completarea, ajustarea și modificarea legislației existente de o manieră care să răspundă realităților și necesităților domeniului. Acțiunea 1.2.1 1.2.1. Definitivarea și adoptarea proiectelor de lege (Proiectul Legii privind accesul la informație, elaborat de Ministerul Justiției; Proiectul de lege pentru modificarea Legii cu privire la libertatea de exprimare, Legii privind protecția datelor cu caracter personal, Legii cu privire la petiționare, Codului contravențional, Legii cu privire la secretul de stat, elaborate de Grupului de lucru pentru îmbunătățirea legislației mass-media).	Guvernul	Obiectivul specific 1.2 și Acțiunea 1.2.1 urmează a avea următorul conținut: Obiectivul specific 1.2. Modificarea legislației existente de o manieră care să răspundă realităților și necesităților domeniului Acțiunea 1.2.1 Elaborarea și promovarea proiectului de lege pentru modificarea cadrului normativ conex la Legea cu privire la accesul la informațiile de interes public. Termen de realizare fiind indicat „trimestrul IV, 2023”	Se acceptă
22	Anexa nr.2 Planul de acțiuni O.g.1	Acțiunile: 1.2.3. Evaluarea conformității actelor normative adoptate de Consiliul Audiovizualului și de Consiliul de supraveghere și dezvoltare al Instituției Publice Compania „Teleradio-Moldova” (TRM) cu legislația națională și cu bunele practici internaționale 1.2.4. Revizuirea actelor normative evaluate ale Consiliului Audiovizualului	Guvernul	Se propune excluderea Acțiunilor 1.2.3 și 1.2.4	Se acceptă

23	Anexa nr.2 Planul de acțiuni O.g.1	și Consiliului de supraveghere și dezvoltare al TRM conform recomandărilor evaluării Acțiunea: 1.4-3. Organizarea instruirilor pentru angajații organelor responsabile de implementarea politicilor publice în domeniul media în cadrul Centrului de instruire continuă al TRM	Guvernul	Se propune excluderea Consiliului Audiovizualului din lista instituțiilor responsabile de realizarea acțiunii 1.4-3	Se acceptă
24	Anexa nr.2 Planul de acțiuni O.g.1	Acțiunea: 1.4-5. Elaborarea, adoptarea și implementarea transparentă a planurilor strategice de dezvoltare și a planurilor anuale operaționale Indicatori de monitorizare: Planuri consultate public, adoptate și publicate;	Guvernul	La rubrica <i>indicatori de monitorizare</i> textul se modifică după cum urmează: „Planuri consultate public, cu excepția planurilor anuale operaționale adoptate și publicate;	Se acceptă
25	Anexa nr.2 Planul de acțiuni O.g.2	Obiectivul specific 2.1 Acțiunea: 2.1.2. Analiza aplicării Legii privind drepturile de autor și drepturile conexe și elaborarea și adoptarea modificărilor, în funcție de necesitate	Guvernul	Se propune următorul text al Acțiunii 2.1.2: „2.1.2 Analiza aplicării Legii nr. 230/2022 privind dreptul de autor și drepturile conexe, cu referire la aspectele ce vizează domeniul mediatic” La <i>Indicatori de monitorizare</i> textul va avea următoarea redacție: „Analiza efectuată”	Se acceptă
26	Anexa nr.2 Planul de acțiuni O.g.2	Obiectivul specific 2.1 Acțiunea: 2.1.3. Elaborarea și aprobarea cadrului normativ în vederea implementării Legii privind atragerea investițiilor străine în domeniul producției de film și alte opere audiovizuale	Guvernul	Se propune excluderea Acțiunii 2.1-3	Se acceptă
27	Anexa nr.2 Planul de acțiuni O.g.2	Obiectivul specific 2.1 Acțiunea 2.1.4 2.1.4. Instituirea și aplicarea unui mecanism operațional în vederea colectării, actualizării și prezentării publice a datelor statistice anuale	Guvernul	Se propune excluderea Acțiunii 2.1.4	Se acceptă

28	Anexa nr.2 Planul de acțiuni O.g.2	despre situația reală a domeniului mediatic. Obiectivul specific 2.1 Acțiunea 2.1.5 2.1.5. Instituirea și punerea în aplicare a unui mecanism de formare și/sau pregătire profesională a cadrelor de manageri media	Guvernul	Se propune următoarea redacție a Acțiunii 2.1.5: „2.1.5 Inițierea și organizarea unor programe de master pentru formarea profesională continuă (de perfecționare, specializare, recalificare) pentru cadrele de manageri media”. Respectiv, în rubrica „Indicatori de monitorizare” va avea următoarea redacție: „Numărul de programe de master și de formare profesională continuă în management autorizate/acreditate; Numărul managerilor media pregătiți/instruiți; Numărul de absolvenți angajați; Numărul de programe ajustate.” La Rubrica instituție responsabilă se va adăuga: „Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC)”	Se acceptă
29	Anexa nr.2 Planul de acțiuni O.g.2	Obiectivul specific 2.2. Ajustarea legislației fiscale de o manieră care să stimuleze dezvoltarea economico-financiară a mass-mediei	Guvernul	Se propune excluderea obiectivului specific 2.2 din Planul de acțiuni	Se acceptă
30	Anexa nr.2 Planul de acțiuni O.g.2	Obiectivul specific 2.3. Ajustarea și completarea legislației în scopul fortificării sustenabilității economico-financiare a mass-mediei, în special, a celei locale	Consiliul Concurenței	Se propune excluderea Consiliului Concurenței ca instituție responsabilă de realizarea obiectivului specific menționat	Nu se acceptă
31	Anexa nr.2 Planul de acțiuni O.g.3	Obiectivul specific 3.1. Asigurarea unei concordanțe maxime între cererea și oferta de competențe pe piața media Acțiunea 3.1.1 3.1.1. Ajustarea programelor de instruire în instituțiile formative care să	Guvernul	Se propune modificarea textului Acțiunii 3.1.1 după cum urmează: 3.1.1 Ajustarea programelor de studii în instituțiile de învățământ superior la cele mai avansate elaborări teoretice și practice în domeniul mediatic, pe măsură să răspundă, inclusiv, provocărilor și	Se acceptă

		<p>se bazează pe cele mai avansate elaborări teoretice și practice în domeniul mediatic, pe măsură să răspundă, inclusiv, provocărilor și riscurilor generate de evoluția tehnologiilor informaționale și de criza pandemică; să fortifice capacitatea de reacționare operativ la nevoile de specialiști pe piața mediatică mereu în schimbare; să ofere suficiente competențe și abilități de utilizare a noilor tehnologii; să asigure cunoașterea temeinică, la absolvire, cel puțin, a unei limbi străine.</p> <p>Indicatori de monitorizare: Programa de instruire ajustate; Viteza de reacție a instituțiilor formative la nevoile pieței; Calitatea absolvenților; Numărul de absolvenți angajați</p>		<p>riscurilor generate de evoluția tehnologiilor informaționale și de criza pandemică; să fortifice capacitatea de reacționare operativ la nevoile de specialiști pe piața mediatică mereu în schimbare; să ofere suficiente competențe și abilități de utilizare a noilor tehnologii; să asigure cunoașterea temeinică, la absolvire, cel puțin, a unei limbi străine.</p> <p>La rubrica indicatori de monitorizare va avea următoarea redacție: „Programa de instruire ajustate; Numărul de absolvenți angajați”</p>	
32	<p>Anexa nr.2 Planul de acțiuni O.g.3</p>	<p>Acțiunea 3.1.5 3.1.5. Lărgirea posibilităților de studiere a profesiei în instituții formative din țări avansate și motivarea absolvenților să revină și să se angajeze în țară.</p>	Guvernul	<p>Acțiunea 3.1.5 va avea următoarea redacție: „3.1.5 Promovarea mobilităților academice internaționale în instituțiile de învățământ superior din țări avansate în domeniul media și motivarea absolvenților să revină și să se angajeze în țară.”</p>	Se acceptă
33	<p>Anexa nr.2 Planul de acțiuni O.g.3</p>	<p>Obiectivul specific 3-3. Dezvoltarea competențelor în materie de educație mediatică Acțiunea 3-3-2 3-3-2. Pregătirea cadrelor didactice și a curricula necesare pentru cursul de educație mediatică. Indicatori de monitorizare: Suficiența și calitatea curricula; Suficiența și calitatea cadrelor</p>	Guvernul	<p>Acțiunea 3-3-2 va avea următoarea redacție: „3-3-2 Pregătirea cadrelor didactice și a curriculei, necesare pentru cursul de educație pentru media sau pentru includerea subiectelor ce țin de educația pentru media în conținutul unităților de curs / modulelor de specialitate la programele pedagogice. Se propune suplinirea indicatorilor de monitorizare cu textul: „-Unități de curs/module de specialitate la programele pedagogice modificate; -Număr de cadre didactice pregătite</p>	Se acceptă

34	Anexa nr.2 Planul de acțiuni O.g.3		Guvernul	<p>Obiectivul specific 3-3 se completează cu o nouă acțiune cu următorul cuprins:</p> <p>„3-3 Reactualizarea curriculumului „Educația pentru media” și pregătirea cadrelor didactice în baza curriculumului actualizate”</p> <p>Indicatori de Monitorizare:</p> <p>” Numărul de elevi care studiază disciplina; Numărul de cadre didactice instruite”</p> <p>Termen de realizare – 2025</p> <p>Responsabil Ministerul Educației și Cercetării</p>	Se acceptă
----	---	--	----------	---	------------

Liliana NICOLAESCU-ONOFREI,

Președintele Comisiei